

پدې ګڼه ګڼې

جریده

رسمی

شماره فوق العاده به مناسبت

انتشار قانون اساسی

افغانستان

د افغانستان پادشاهی دولت رسمی خبرونه

پرله پسې ګڼه (۱۲)

۱۳۴۳ هجری شمسی کال

شنبه دمیزان (۱۱)

قانون اساسی افغانستان

فهرست

د بیاچه

دولت	فصل اول
پادشاه	فصل دوم
حقوق و وظائف	فصل سوم
اساسی مردم	فصل چهارم
شوری	فصل پنجم
لویه جرگه	فصل ششم
حکومت	فصل هفتم
قضاء	فصل هشتم
اداره	فصل نهم
حالت اضطرار	فصل دهم
تعديل	فصل یازدهم
احکام انتقالی	

Ketabton.com

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خداوند توانا و دادگر

خدای په نامه

بمنظور تنظیم حیات ملی افغانستان مطابق به مقتضیات عصر

م د ملی ثقافت او تاریخ د پېښو

و بر اساس واقعیات تاریخ و فرهنگ ملی.

سمیت د پاره.

بمنظور تأمین عدالت و مساوات.

ه کولو د پاره.

بمنظور تطبیق دیموکراسی سیاسی - اقتصادی و اجتماعی.

ماعی دیموکراسی د تطبیق د پاره،

بمنظور تنظیم شئون و ارکان دولت برای تأمین آزادی و رفاه

سائی او د عمومی نظم د ساتنی

ر کانونو د سمیت د پاره.

لومړی فصل

دولت

لمړۍ ماده- افغانستان یو مشروطه باچائی ، خپلواک ، یوموتی اونه

بیلیدونکی دولت دی. ملی حاکمیت په افغانستان کښی په

ملت پورې تعلق لری .

د افغانستان ملت ټول هغه افراد دی چه د قانون له حکمه

سره سم د افغانستان د دولت تابعیت لری . ددې افرادوپه

هر یو فرد باندې د افغان د کلمې اطلاق کیږي .

دوهمه ماده- د افغانستان دین د اسلام سپیڅلی دین دی .

دینی شعایر د دولت له خواد حنفی مذهب د حکمونو

سره سم پرځای کیږی .

د ملت هغه کسان چه مسلمانان نه دی په هغو حدودو

کښی دننه چه د چال چلند او عامی هو ساینی په باب قوانین ئی

ښیئی آزاد دی چه خپل مذهبی مراسم په ځای کړی .

دریمه ماده- د افغانستان د ژبوله جملی څخه پښتواودری رسمی

ژبی دی .

څلورمه ماده- د افغانستان بیرغ له دریو ټوټو جوړ دی چه رنگونه ئی

تور ، سوراوشین دی او یو هومره ولاړې څنګ په څنګ

د کیښی خوانه په ښی لورې تللی دې .

د هر رنگ ساره ئی د اوږدود نیمائی هومره دی . په

مینځ کښی یی په سپین رنگ د محراب او منبر نشان لکیدلی دی

چه دواړو خواوته ئی دوه بیرغونه ولاړدی اوله دواړو

غارو ئی د غنمو دوه وزی چا پیردي .

پنځمه ماده- د افغانستان پایتخت د کابل ښاردی .

دوهم فصل

باچا

شپږمه ماده- په افغانستان کښی باچا د ملی حاکمیت ښکارندوی دی .

اوومه ماده- باچا د اسلام د سپیڅلی دین د اساسو نوساتنوال ، د افغانستان

د خپلواکی او د سیمې د تمامیت ساتونکی ، د اساسی قانون

ساتندوی او د ملی یووالی مرکز دی .

اتمه ماده- باچا باید د افغانستان له اتباعو ، مسلمان او په حنفی

مذهب وی .

نهمه ماده- د باچا وظیفی او حقونه دادی :

۱- د افغانستان د اردو لویه مشری .

۲- د جنگ او اوربند اعلان .

۳- د لویې جرگی د اړول او پرانستل .

۴- د شوری د عادی غونډې پرانستل .

۵- د شوری د فوق العاده غونډې د اړول او پرانستل .

۶- د شوری د ړنگول او د نوي انتخاباتو د فرمان ویستل

نوي انتخابات د شوری د انحلال د تاریخ نه په درې

میاشتو کښی دننه دننه سرته رسیږی .

فصل اول

دولت

ماده اول- افغانستان دولت پادشاهی مشروطه ، مستقل واحد وغیر

قابل تجزیه است .

حاکمیت ملی د افغانستان به ملت تعلق دارد .

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت

دولت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند .

هر فرد از افراد مذکور کلمه افغان اطلاق میشود .

ماده دوم- دین افغانستان دین مقدس اسلام است . شعایر دینی از

طرف دولت مطابق به احکام مذهب حنفی اجراء میگردد .

آن افراد ملت که پیرو دین اسلام نیستند در اجرای

مراسم مذهبی خود در داخل حدود دیکه قوانین مربوط به

آداب و آسایش عامه تعیین میکند ، آزاد میباشند .

ماده سوم- از جمله زبان های افغانستان پښتو و دری زبان های

رسمی میباشد .

ماده چهارم- بیرق افغانستان مرکب است از سه قطعه برنگ های

سیاه ، سرخ و سبز که بصورت عمودی باندازه های مساوی

از چپ به راست در کنار هم واقع شده . عرض مقدار

هر رنگ معادل نصف طول آنست . در وسط نشان محراب

و منبر برنگ سفید جا دارد که در دو گوشه آن دو بیرق نصب

و از دو طرف به دو خوشه گندم احاطه شده است .

ماده پنجم- پایتخت افغانستان شهر کابل است .

فصل دوم

پادشاه

ماده ششم- د افغانستان پادشاه حاکمیت ملی را تمثیل میکند .

ماده هفتم- پادشاه حامی اساسات دین مقدس اسلام ، حافظ

استقلال و تمامیت ساحه ، نگهبان قانون اساسی و مرکز

وحدت ملی افغانستان میباشد .

ماده هشتم- پادشاه باید از تبعه افغانستان ، مسلمان و پیرو مذهب

حنفی باشد .

ماده نهم- پادشاه دارای حقوق و وظایف آتی میباشد :

۱- قیادت اعلاى اردوى افغانستان .

۲- اعلان حرب و متارکه .

۳- دایر کردن و افتتاح لویه جرگه .

۴- افتتاح اجلاس عادى شورى .

۵- دایر نمودن و افتتاح اجلاس فوق العاده شورى .

۶- منحل ساختن شورى و اصدار فرمان انتخابات مجدد .

انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه از تاریخ انحلال

شورى انجام مییابد .

- ٧- توشيح قوانين واعلام انفاذ آن .
- ٨- اصدار فرامين تقنيني .
- ٩- اعطاي اعتبارنامه بغيرض عقده معاهدات بين الدول مطابق به احكام قانون .
- ١٠- توشيح معاهدات بين الدول .
- ١١- تعيين صدر اعظم وقبول استعفاي او- تعيين وزراء به پيشنها د صدر اعظم وقبول استعفاي آنها .
- ١٢- تعيين اعضاي غيرانتخابي مشرانو جرگه وتعيين رئيس جرگه مذکور از جملهء اعضاي آن .
- ١٣- تعيين قاضي القضاات واعضاي ستره محكمه .
- ١٤- تعيين وتقاعد قضاات وتعيين وتقاعد مامورين وصاحبمنصبان عالي رتبه مطابق به احكام قانون .
- ١٥- تعيين سران نمايندگي هاي سياسي افغانستان نزد دول خارجي . تعيين نمايندگان دايمي افغانستان نزد موسسات بين المللي وقبول اعتماده نامي هاي نمايندگان سياسي خارجي .
- ١٦- اعلام حالت اضطرار وخاتمه دادن به آن .
- ١٧- تخفيف وعفو مجازات .

ما ده دهم - سكه بنام پادشاه ضرب ميشود .

ما ده يازدهم - درخطبه هانام پادشاه ذكر ميگردد .

ما ده دوازدهم - نشان ازطرف پادشاه مطابق به احكام قانون اعطاء ميشود .

اعطاي نشان متضمن هيچ نوع امتياز مادي نميباشد .

ماده سيزدهم - مصارف پادشاهي در بودجه دولت مطابق به قانون مصارف پادشاهي تعيين ميگردد .

ماده چاردهم - استفاده از صلاحيت هاي مندرج اين فصل در داخل حدودي صورت ميگيرد كه احكام اين قانون اساسي تعيين نموده است .

ماده پانزدهم - پادشاه غير مسئول و واجب الاحترام است وباحضور اعضاي خانواده پادشاهي ، حكومت واعضاي ستره محكمه در برابر جلسه مشترك هر دو جرگه شوري حلف آتي را بجامي آورد :

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خداي عظيم سوگند ياد ميكنم كه در كافه اعمال خرد خداوند جل جلاله را حاضر دانسته ، اساسات دين مقدس اسلام را حمايت ، قانون اساسي را حراست ، استقلال وطن ، تماميت ساحه ، قوانين دولت و حقوق مردم را حفاظت كنم . وبا استعانت از بارگاه پروردگار بر طبق احكام قانون اساسي افغانستان پادشاهي نمايم ومساعي خود را در راه سعادت وترقي ملت افغانستان بكار برم .

٧- دقوانيتو بنكوال اودهغو دجاري كولواعلام .

٨- دتقنيني فرمانونو ويستل .

٩- دقانون دحكمونوسره سم دين الدول معاهدو دتروندپاره اتبارليك وركول .

١٠- دبين الدول معاهدو بنكوال .

١١- دصدراعظم تاكل . دهغه استعفاء منل . دصدراعظم په پيشنهادهوزيرانو تاكل اودوزيرانو استعفاء منل .

١٢- دمشرانو جرگي دغيرانتخابي غړوتاكل اوددغي جرگي دغړوله مانځ نه درئيس تاكل .

١٣- دقاضي القضاات اوستري محكمي دغړوتاكل .

١٤- دقانون دحكمونوسره سم دقاضيانو او عالي رتبه مامورينو او منصبدارانو تاكل او متقاعد كول .

١٥- په بهرنو ملكونو كښي دافغانستان دسياسي نمايندگيو دمشرانو تاكل . په بين المللي موسسو كښي دافغانستان ددائمي نمايندگانو تاكل اود بهرنو ملكونو دسياسي نمايندگانو باورليك منل .

١٦- داضطرار دحالت اعلامول او ختمول .

١٧- دجزاء كمول او بښل .

لسمه ماده - سيكه دباچاپه نامه وهله كيږي .

يوولسمه ماده - په خطبو كښي دباچانوم اخستل كيږي .

دوولسمه ماده - نشان دقانون دحكمونوسره سم دباچاله خواور كول كيږي . دنشان په وركړه پوري هيڅ قسم مادي ښيكنه تړلي نه وي .

ديارلسمه ماده - دباچائي دربار لكښت دباچائي لكښتو نو دقانون سره سم ددولت په بودجه كښي تاكل كيږي .

خوارلسمه ماده - په دي فصل كښي چه خومره صلاحيتو نه راغلي دي له هغونه په هغو حدودو كښي دننه استفاده كيږي چه ددي اساسي قانون حكمونو ښودلي دي .

پنځلسمه ماده - باچانه پوښتيدوني دي اولمانځنه ئي واجب ده اودي دباچائي كورني اود حكومت اوستري محكمي دغړوپه مخكښي دشوري ددواړو جرگو دمشركي غوندي په وړاندي داسي لوړه كوي :

بسم الله الرحمن الرحيم

دلوي خداي په نامه لوړه كوم چه په خپلو تولو چارو كښي به خداي جل جلاله حاضر كنيم . داسلام دسپيڅلي دين داساسو نوساتنه اوداساسي قانون حمايت به كوم . دهيواد د خپلواكي اودسيمي تماميت ، ددولت قوانين اودخلكو حقونه به ساتم اودلوي خداي له درباره دمرستي په غوښتو به دافغانستان داساسي قانون دحكمونوسره سم باچاهي كوم او خپل تول كوښښ به دافغانستان دملت دلوړتيا اوسوكالي په لاره كښي په كاراچوم .

ماده شانزدهم — پادشاهی افغانستان در خانوادۀ اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید بر حسب احکام این قانون اساسی انتقال مینماید.

ماده هفدهم — هرگاه پادشاه اراده استعفاء بنماید به مجلس مرکب از رئیس اولی جرگه، رئیس مشرانو جرگه، صدراعظم قاضی القضاات و وزیر دربار پادشاهی اطلاع داده بعد در خلال مدت هفت روز لویه جرگه را دایر میکند و استعفاءی خود را شخصاً یا توسط وزیر دربار به جرگه مذکور ابلاغ مینماید. در صورتیکه لویه جرگه تصدیق نماید که استعفاء از اراده پادشاه نشأت نموده از تاریخ تصدیق آن استعفاءی پادشاه نافذ شمرده میشود.

ماده هژدهم — در موقع استعفاء یا وفات پادشاه — پادشاهی به پسر بزرگش انتقال مینماید.

در صورتیکه پسر بزرگ پادشاه واجد شرایط پادشاهی که در این قانون اساسی ذکر گردیده نباشد پادشاهی به پسر دوم او و همچنان الی آخر انتقال میکند.

ماده نوزدهم — هرگاه پادشاه وفات کند یا استعفاء نماید و پسری نداشته باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد، پادشاهی به بزرگترین برادر پادشاه انتقال مینماید. در صورتیکه بزرگترین برادر پادشاه واجد شرایط نباشد پادشاهی به برادری که از نظر سن میان برادران بلافاصله بعد از وقوع باشد و همچنان الی آخر انتقال می یابد.

در صورتیکه پادشاه برادری نداشته باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد جانشین پادشاه از جمله بازماندگان پسری اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید انتخاب میگردد. درین حالت انتخاب پادشاه توسط مجلسی مرکب از لویه جرگه، حکومت و اعضای ستره محکمه صورت میگیرد. این مجلس در صورت وفات در خلال مدت پانزده روز از تاریخ وفات و در صورت استعفاء در خلال مدت هفت روز از تاریخ نفاذ آن از طرف صدراعظم دایر میشود. تصمیم این مجلس به اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ میگردد و بعد از موافقت شخص که بحیث پادشاه انتخاب شده نافذ شمرده میشود. از تاریخ وفات پادشاه با نفاذ استعفاء او تا انتخاب جانشین پادشاه، وزیر دربار نائب پادشاه شناخته میشود.

ماده بیستم — هنگامیکه پادشاه اراده سفر بخارج مملکت بنماید يك

یا چند نفر را بحیث وکیل خود تعیین میکند. شخص یا اشخاص مذکور در غیاب پادشاه بوکالت از امور پادشاهی را در حدود صلاحیتی که از طرف پادشاه به او داده میشود بر طبق احکام این قانون اساسی اجرا مینماید.

شپا رسمه ماده — د افغانستان باچائی ددې اساسی قانون د حکمو نوسره سمه د اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید په کورنۍ کښی له یو نه بل ته پاتی کیږي .

اوولسمه ماده — که چیری باچا د استعفاء تکل او کاندی نودولسی جرگی له مشر، د مشرانو جرگی له مشر، صدراعظم، قاضی القضاات او باچائی دربار له وزیر نه جوړ مجلس ته خبر ورکوی بیا په اوو ورځو کښی دننه دننه لویه جرگه دایر وی او خپله استعفاء پخپله یا د دربار د وزیر په لاس جرگی ته وړاندې کوی . که لویه جرگه تصدیق وکړي چه باچا په خپله خوښه استعفاء کړی ده نوددغی جرگی د تصدیق له تاریخ نه د باچا استعفاء نافذه گڼل کیږي . اتلسمه ماده — د باچا د استعفاء یا مړینی په وخت کښی باچائی دهغه مشر ځوی ته پاتی کیږي .

که چیرې د باچا په مشر ځوی کښی هغه شرطونه پوره نه ووجه په دې اساسی قانون کښی ښودل شوی دی نو بیا باچائی دهغه دوهم ځوی او همداسی ورپسی نور وروځامنو ته پاتی کیږي .

نولسمه ماده — که چیرې پاچا مریا استعفاء وکړی او د پاچائی په شرطونو برابر ځوی ونه لری نو پاچائی د پاچا په وروڼو کښی تر ټولو مشر ورو ته پاتی کیږي .

که چیرې د پاچا په مشر ورو کښی د پاچائی شرطونه پوره نه وی نوده ته چه کوم یو ورو د عمر په لحاظ زیات نژدې وی پاچائی هغه ته پاتی کیږي او همدغسی تر اخره درومی . که چیری باچا د پاچایی په شرطونو برابر یو ورو هم ونه لری نو په ځای ناست به ئی د اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تېره غوره کیږي . په داسی حالت کښی د پاچا انتخاب د لویې جرگی، دسترې محکمی له غرو او د حکومت نه دیو جوړ شوي مجلس له خوا کیږي .

که باچا مړ و نو د مجلس به د مړینی دورځی له تاریخه په پنځلسو ورځو کښی دننه او که استعفا ئی کړې وه نو د نافذ کیدو د تاریخ نه پس په اوو ورځو کښی دننه د صدراعظم له خوا جوړیږي .

په دې مجلس کښی فیصله د حاضر و غرو درایو په اکثریت کیږي او فیصله دهغه چا له منښت نه پس چه د پاچا په حیث غوره شوی دی نافذه گڼل کیږي .

د پاچا د مړینی یا د استعفاء د نافذ کیدو له نیتی نه دهغه د جانشین تر غوره کیدو پورې د دربار وزیر د پاچا نائب گڼل کیږي .

شلمه ماده — کله چه باچا د هیواد نه دباندې د سفر تکل وکړی نو یو یا څو کسه

د خپل وکیل په توگه ټاکي .

دغه کس یا کسان د پاچا په غیاب کښی دهغه والک اختیار په حدودو کښی دننه چه پاچا ورته ورکړې پاچائی چارې ددې اساسی قانون د حکمو نوسره سمی د پاچا په وکالت پرځای کوی .

دغه کسان دو کیل په توگه نه شی تیا کل کیدی :

۱- صدر اعظم .

۲- د اولسی جرگی مشر .

۳- د مشرانو جرگی مشر .

۴- قاضی القضاات .

یو ویشتمه ماده - کله چه باچا مرشی او د هغه په ځای ناست لاد خپل عمر

شل کاله پوره کړی نه وی نو تر څو پورې چه دغه عمر ته رسېږي

ملکه د باچائی چارو نیابت په غاړه اخلي . که چیرې ملکه نه وی

نو هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یاد شوی دی دا علیحضرت

محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تېره یو کس د باچا

د نایب په توگه غوره کوی .

دوه ویشتمه ماده - کله چه باچا استعفاء وکړی او د هغه پر ځای ناست

د خپل عمر شل کاله نه وی پوره کړی نو تر څو پورې چه دی دغه

عمر ته رسېږي هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یاد شوی دی

دا علیحضرت محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تېره یو کس

د باچا د نایب په توگه غوره کوی .

درویشتمه ماده - د باچا نایب او وکیل باید هغه شرطونه ولری چه په

اتمه ماده کښی راغلی دی .

د باچا نایب باچائی چاری ددې اساسی قانون د حکمونو

سره سمی پر ځای کوی .

که د باچا نیابت د مالکي په غاړه وی ملکه د هغه صلاحیت نه چه

د نهمی مادي په دوهمه فقره کښی یاد شوی دی د حکومت په مشوره

استفاده کوی .

د باچا نایب چه څو پوری دا عهده په غاړه اړی

په بل شغل باندي بوختیدلی نه شی .

هغه څوک چه ددې اساسی قانون دیو ویشتمی او دوه

ویشتمی مادی د حکمونو له مخه د باچا د نایب په توگه تیا کل

کیدی هیڅکله د افغانستان د باچا په توگه انتخابیدلی نه شی .

د باچائی د نیابت په دوره کښی ددې اساسی قانون د باچا

د فصل هغه مادی چه پر ځای ناست پوری تعلق لری تعدیل کیدی

نه شی .

خلبر ویشتمه ماده - د باچا ځوی ، لور ، ورور ، خور او ددوی ښځی

او مړونه او ځامن اولوبنی او د باچا تره او د تره ځامن باچائی

کورنی ده د دولت په رسمی تشریفاتو کښی باچائی کورنی په

باچا او ملکه پسی جوخت ځای نیسی .

د باچائی کورنی لکښت د باچائی لکښتونو په بودجه کښی تیا کل کیدی

لقبو نه یوازې د باچائی کورنی د پاره دی او د قانون د حکمونو

سره سم تیا کل کیدی .

د باچائی کورنی غړی په سیاسی گوندونو کښی گډون نه کوی

او دغه وظیفی په غاړه نه اخلي :

۱- صدارت عظمی او وزارت .

۲- دشوری غړیتوب .

۳- دستری محکمی غړیتوب .

اشخاص ذیل بحیث وکیل تعیین نمیشوند :

۱- صدر اعظم .

۲- رئیس اولسی جرگه .

۳- رئیس مشرانو جرگه .

۴- قاضی القضاات .

ماده بیست و یکم - هر گاه پادشاه وفات کاند و جانشین اوسن

بیست را تکمیل نکرده باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل

میکند ملکه نیابت پادشاه را به عهده میگیرد . در صورتیکه ملکه

وجود نداشته باشد مجلسیکه در ماده (نزد هم) ذکر گردید

شخصی را از جمله بازماندگان پسرى اعلیحضرت

محمد نادر شاه شهید بحیث نایب پادشاه انتخاب میکنند .

ماده بیست و دوم - هر گاه پادشاه استعفاء نماید و جانشین اوسن

بیست را تکمیل نکرده باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل میکنند

مجلسیکه در ماده ع نزد هم ذکر گردیده شخصی را از جمله

بازماندگان پسرى اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید بحیث

پادشاه انتخاب مینماید .

ماده بیست و سوم - نایب و وکیل پادشاه باید واجد شرایط مندرج

ماده هشتم باشد .

نایب پادشاه او و پادشاهی را بر طبق احکام این قانون

اساسی اجرا میکند .

در صورتیکه ملکه نیابت پادشاه را بعهدہ داشته باشد

از صلاحیت مندرج فقره دوم ماده نهم به مشوره حکومت

استفاده میکند .

نایب پادشاه نمیتواند در مدت تصدی این عهده به مشاغل

دیگر اشتغال ورزد .

شخصیکه بر حسب احکام مواد بیست و یکم و بیست

و دوم این قانون اساسی به صفت نایب پادشاه تعیین میگردد

هیچگاه بحیث پادشاه افغانستان انتخاب نمیشود .

در دوره نیابت پادشاهی مواد مربوط به جانشین فصل

پادشاه این قانون اساسی تعدیل نمیشود .

ماده بیست و چهارم - پسر و دختر ویرا در خواهر پادشاه و ازواج

و زوجات و ابناء و بنات شان و عم و ابنای عم

پادشاه خانواده پادشاهی را تشکیل میدهند .

در تشریفات رسمی دوات خانواده پادشاهی بعد

از پادشاه و ملکه اخذ و تع مینماید .

مصارف خانواده پادشاهی در بودجه مصارف پادشاهی

تعیین میشود .

القاب مختص به خانواده پادشاهی میباشد و مطابق

به احکام قانون تعیین میگردد .

اعضای خانواده پادشاهی در احزاب سیاسی شمولیت

نمیورزند و وظایف آتی را حراز نمیکند :

۱- صدارت عظمی و وزارت .

۲- عضویت شوری .

۳- عضویت ستره محکمه .

د باچاهی کورنی غری خپل حیثیت د باچاهی کورنی د غری په صفت ترڅو چه ژوندی وی ساتی .

دریم فصل

د خلکو اساسی حقونه

او وظیفی

پنځه ویشتمه ماده- د افغانستان ټول خلک بی له هیڅ قسم تبعیض

او امتیاز د قانون په وړاندی یوشان حتمونه او وظیفی لری .

شپږ ویشتمه ماده - آزادی دانسان خدای ورکړی حق دی .

دا حق بی دنورو له آزادی او عمومی ښیکرونه چه قانون

ښودلی دی نوری پولی نه لری .

دانسان آزادی او کرامت د بلوسی نه په امن دی

او بیلتون نه قبلوی .

هیڅ کړه جرم نه گنل کیژی مگر هله چه دیر داسی قانون په موجب

جرم و بلل شی چه ددغی کار له کولو نه محکمینی نافذ شوی وی .

هیچا ته سزا نه شی ورکول کیدی مگر هله چه یوی واکمنی محکمی

پری د ښکاره او حضوری محاکمې نه پس حکم صادر کړی وی .

هیچا ته جزا نه شی ورکول کیدی مگر دهغه قانون د حکم سره

سم چه ددغه تهمنی کار له کولو نه رومی نافذ شوی وی .

هیڅوک بی د قانون له حکم تعقیب کیدلی یا نیول کیدلی نه شی

هیڅوک توقیف کیدلی نه شی مگر د واکمنی محکمی د حکم او

د قانون د حکمونو سره سم .

د غاری خلاصون اصلی حالت دی - خو پوری چه تورن د محکمی

له خوا په قطعی پریکړه محکوم علیه نه شی بیگناه گنل کیژی .

جرم د هر چا خپل ثانی شی دی د تورن تعقیب - نیول -

توقیف اوسزا ورکول بل هیڅ چاته نه ورځیژی .

دانسان کړول جواز نه لری . هیڅوک نشی کولی چه حتی له چانه

د حق یا تودخ رگاندولو په غرض هم هغه وکړوی او یایی دکړولو

امر ورکړی که څه هم دغه سری د تعقیب لاندی وی یا نیول

شوی یا توقیف شوی یا پری د سزا حکم ختلی وی .

له انسانی کرامت نه مخالفه سزاتیا کل جواز نلری .

هغه اظهار چه له تورن یا بل سری نه په اکراه واخستی شی

اقرار نه لری .

په جرم بانندی اقرار کول هغه اعتراف ته وائی چه

تورن ئی په روغ عقل او په خپله خوښه دهغه جرم په کولو بانندی

چه د قانون له مخه په ده پوری تړل شوی وی دیوی واکمنی

محکمی په وړاندی وکړی .

هرڅوک حق لری چه دهغه تور د لری کولو په غرض چه د قانون

له مخه پری تړل شوی وی د خان د دفاع د پاره وکیل ونیسی .

دیو چا پوروری کیدل د پوروری د آزادی د ساید ویا کمید و

سبب کیدی نه شی .

د پورویستلو لارې چارې د قانون له خوراښودل کیژی .

هر افغان حق لری چه دخپل دولت د سیمې هرځای ته لارشی او هلته

استوگنه غوره کړی مگر بی له هغو ځایو څخه چه قانون منع

کړی وی . همدارنگه هر افغان حق لری د قانون د حکمونو سره سم

اعضای خانواده پادشاهی حیثیت خور را بصفت عضو

خانواده پادشاهی مادام الحیات حفظ می کنند .

فصل سوم

حقوق و وظائف اساسی مردم

ماده بیست و پنجم تمام مردم افغانستان بدون تبعیض و امتیاز در برابر

قانون حقوق و وظائف مساوی دارند .

ماده بیست و ششم آزادی حق طبیعی انسان است . این حق جز آزادی

دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم میگردد حدودی

ندارد .

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است و انفاک

نمی پذیرد . دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان

مکلف میباشد .

هیچ عملی جرم شمرده نمیشود مگر به موجب قانونیکه

قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد .

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر بر طبق حکم

محکمه با صلاحیت که بعد از محاکمه علنی و حضوری صادر

گردیده باشد .

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر مطابق به احکام

قانونیکه قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد .

هیچکس را نمیتوان تعقیب یا گرفتار نمود مگر بر طبق

احکام قانون .

هیچکس را نمیتوان توقیف نمود مگر بر طبق حکم محکمه

با صلاحیت و مطابق به احکام قانون .

برائت ذمه حالت اصلی است . متهم تا وقتیکه به حکم

قطعی محکمه محکوم علیه قرار نگیرد بیگناه شناخته میشود .

جرم يك امر شخصی است . تعقیب ، گرفتاری یا توقیف

متهم و تطبیق جزاء بر او به شخص دیگری سرایت نمیکند .

تعذیب انسان جواز ندارد . هیچکس نمیتواند حتی

به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر ، اگر چه آن شخص

تحت تعقیب ، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزاء باشد

به تعذیب او اقدام کند یا مردهد .

تعیین جزائیکه مخالف کرامت انسانی باشد جواز ندارد .

اظهاریکه از متهم یا شخص دیگر بوسیله اکراه بدست

آورده شود اعتبار ندارد .

اقرار بجرم عبارتست از اعترافی که متهم برضای کامل

در حالت صحت عقل به ارتکاب جر میکه قانوناً باو نسبت

داده شده در حضور محکمه با صلاحیت مینماید .

هر شخص حق دارد برای دفع اتهامی که قانوناً باو

متوجه شده وکیل مدافع تعیین کند .

مدیون بودن يك شخص در برابر شخص دیگر موجب

سلب یا محدود شدن آزادی مدیون شده نمیتواند . طرز و

وسا ئل تحصیل دین توسط قانون تنظیم میگردد .

هر افغان حق دارد در هر نقطه از ساحه دولت خود سفر نماید

و مسکن اختیار کند مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده

است . همچنین هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون

د افغانستان نه د باندې سفرو کړې او بیرته افغانستان ته راشي .

هیڅ افغان په افغانستان کېنې دننه او د افغانستان نه د باندې په شریلو محکومولی نه شی .

اووه ویشتمه ماده - هیڅ افغان دیو جرم په تور بهرنی دولت ته سپارل کیدې نه شی .

اته ویشتمه ماده - د هر چا تېو بی د بلوسی نه په امن دی - هیڅوک حتی دولت هم دا وسیدونکی د اجازې یا دیوې واکمنی محکمی له حکمه پرته او بی د هغو چالا تو او لارو چارو نه چه په قانون کېنې څرگندې ښودل شوې دې د چا تېو بی ته ننوتلی او هغه لټولی نه شی . د څرگند جرم په وخت کېنې مسئول مامور دیو چا تېو بی ته بی دهغه یا د محکمی له مخکښی اجازې څخه پخپل مسئولیت ننوتی شی او هغه لټولی شی خودغه مامور په دی مکلف دې چه دور ننوتو لیا لټولو نه پس د قانون د څرا په ښودلی موده کېنې دننه د محکمی فیصله لاس ته راوړي .

نه ویشتمه ماده - ملکیت د بلوسی نه په امن دې .

د هیچا ملکیت د قانون د حکم او دیوې واکمنی محکمی د فیصلی نه پرته مصادره کیدې نه شی .

دیو چا د ملکیت استملاک یو ازې د عمومی ښیگر و د پار ه د عادلانه پېشکی په بدل کېنې د قانون د حکمونو سره سم جواز لری .

هیڅ څوک بی له قانون نه د ملکیت له اخیستو او تصرف څخه منع کیدای نېی . د ملکیت د استعمال لاره د عامو ښیگښود تاءمین لپاره د قانون له پلوه تنظیم او ښودل کېږي .

د ځانی شتمنی پلټنه او دهغی اعلان یو ازې د قانون په حکم کیدای شی .

د باندینی دولتونه او اتباع په افغانستان کېنې د عقاری مالونو د ملکیت حق نلري . د بهرنو ملکونو په سیاسي نمایندگیو باندې د با امثل چال چلند په اساس او په هغو بین المللی موء سسبو باندې چه افغانستان پکښې غړیتوب لري د حکومت په خوښه عقاری مالونه پلورل کیدای شی .

دیر شمه ماده - د هر چا د مخابراتی ازادی او پټوالی که په لیک وې که په

تېلگراف که په تېلفون او که په بله وسیاه وې د بلوسی نه په امن دې . دولت د چا د مخابراتی حق نلري مگر دیوې واکمنی محکمی د فیصلی او د قانون د حکمونو سره سم .

په سملاسی حالاتو کېنې چه قانون ښودلی دې مسئول مامور بی له دی چه رومی د محکمی نه اجازه واخلی په خپل مسئولیت کولی شی چه مخابراتی و لټوي . دغه مامور په دې مکلف دې چه د پلټنې څخه وروسته په هغه موده کېنې چه قانون ښودلی ده د محکمی فیصله حاصله کاندې .

یو دیر شمه ماده - د فکر او بیان ازادی د بلوسی نه په امن ده .

هر افغان حق لری چه د قانون د حکمونو سره سم په وینا لیکنه ،

تصویر او یاداسی نورو وسیلو خپل فکر څرگند کړی .

هر افغان حق لری چه مطابق د قانون د حکمونو سره سم بی

بخارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند .

هیچ افغان به تبعید در داخل افغانستان و خارج از افغانستان محکوم نمیشود .

ماده بیست و هفتم - هیچ افغان به علت اتهام به یک جرم به دولت خارجی سپرده نمیشود .

ماده بیست و هشتم - مسکن شخص از تعرض مصون است . هیچکس

به شمول دولت نمیتواند بدون اجازه ساکن یا حکم محکمه با صلاحیت و بغیر از حالات و طریقه در قانون تصریح شده به مسکن کسی داخل شود یا آنرا تفتیش نماید .

در موارد جرم مشهود مامور مسئول میتواند به مسکن شخص بدون اجازه و یا اجازه قبلی محکمه به مسئولیت خود داخل شود یا آنرا تفتیش کند . مامور مذکور مکلف است بعد از دخول یا اجرای تفتیش در خلال مدتیکه قانون تعیین میکند فیصله محکمه را حاصل نماید .

ماده بیست و نهم - ملکیت از تعرض مصون است .

ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمیشود .

استملاک ملکیت شخص تنها به مقصد تاءمین منافع عامه ، در بدل تعویض قبلی و عادلانه بموجب احکام قانون مجاز میباشد . هیچکس از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمیشود مگر در حدود قانون . طرز استعمال ملکیت به منظور تاءمین منافع عامه توسط قانون تنظیم و رهنمونی میشود .

تفتیش و اعلان دارائی شخص تنها به حکم قانون صورت میگرد . دول و اتباع خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری ندارند . فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی بر اساس رویه با امانت و به موسسات بین الامالی ایکه دولت افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز میباشد .

ماده سییم - ازادی و حریمت مخابرات اشخاص چه بصورت مکتوب باشد و چه بوسیله تلفون و تاگراف و یا وسائل دیگر از تعرض مصون است .

دولت حق تفتیش مخابرات اشخاص را ندارد مگر به موجب فیصله محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانون . در حالات عاجل - که در قانون تعریف میگرد مامور مسئول میتواند بدون اجازه قبلی محکمه بمسئولیت خود به تفتیش مخابرات اقدام کند . مامور مذکور مکلف است بعد از اجرای تفتیش در خلال مدتیکه قانون تعیین میکند فیصله محکمه را حاصل نماید .

ماده سی و یکم - آزادی فکر و بیان از تعرض مصون است .

هر افغان حق دارد فکر خود را بوسیله گفتار ، نوشته ، تصویر یا امثال آن مطابق با حکام قانون اظهار کند .

هر افغان حق دارد مطابق با حکام قانون به طبع و نشر مطالب

دی چه لومړې ئی دولتی مقامونو ته وښی چاپ او نشر کاندې. د عمومی چاپخانه د تاسیس اود مطبوعاتو خپرولو اجازه او امتیاز د قانون د حکمونو سره سم یوازې د افغانستان اتباعو او دولت ته ورکول کیږي.

دریډیو او ټیلیوژن، د عامو خپرونکو کارځیو تاسیس او چلول یوازې په دولت پورې اړه لري.

دوه ډیرشمه ماده - د افغانستان اتباع حق لري چه دروا او سوله ناکو مقصدونو د پوره کولو د پاره د قانون د حکمونو سره سم د دولت د مخکنی اجازې نه پرته بی وسلې ټولنه وکاندي.

د افغانستان اتباع حق لري چه د مادی یا معنوی مقصدونو د پوره کولو د پاره د قانون د حکمونو سره سم ټولنی جوړي کړي. د افغانستان اتباع حق لري چه د قانون په حکمونو برابر سیاسي گوندونه جوړ کړي خو په دې شرط چه:

۱/ د گوند هدف - فعالیت او هغه مفکورې چه د گوندونو تشکیلات پرې بناء شوی وي ددی اساسی قانون له ارزښتونو سره تناقض ونه لري.

۲/ د گوند تشکیلات او مالی درکونه په ډاگه وي.

هغه گوند چه د قانون په حکم برابر جوړ شوې وي د قانونی موجباتو او سترې محکمې له حکمه پرته ړنگیدی نه شی.

درې ډیرشمه ماده - هر چاته چه د ادارې له پلوه بی وجهه تاوان واوړي د تاوان د اخیستلو حق لري او کولی شی چه د تاوان اخیستو د پاره په محکمه کښی دعوې راولاړه کړي.

دولت د هغو حالاتو نه پرته چه قانون ئی څرگندوي بی دواکمنی محکمې له حکمه دخپلو حقونو د تحصیل اقدام نشی کولی.

څلور ډیرشمه ماده - تعلیم د افغانستان د ټولو وگړو حق دی او د افغانستان د دولت او اتباعو له خواریا برابرېږي.

په دې برخه کښی د دولت هدف یوې داسی مرحلې ته رسیدل دي چه د افغانستان د ټولو وگړو د پاره پکښی د قانون د حکمونو سره سم دروزنی او ښوونسی مناسبی آسانتیا وی راغونډې شی.

دولت مکلف دي چه په ټول افغانستان کی د پوهنی د متوازن تعمیم لپاره موثر پروگرام وضع او تطبیق کړي.

د ښوونسی او روزنی لارښودنه او څارنه د دولت وظیفه ده.

لومړنی ښودنی د ټولو ماشومانو د پاره په هغو ځایونو کښی چه وسیلې ئی د دولت له خوا برابرې شوې وي حتمی دي.

د لوړ او عمومی تعلیم د هوء سسوجوړول او چلول یوازی د دولت حق او وظیفه ده. د دې نه وراخوا د افغانستان اتباع حق لري چه اختصاصی یا دلیک لوست د ښوود پاره ښوونځی جوړ کړي. د داسی ښوونځیو د جوړونی شرطونه، تعلیمی نصاب او پکښی د زده کړی شرایط د قانون له پلوه ښودل کیږي.

حکومت کولی شی چه د قانون د حکمونو سره سم خارجي کسانو ته د خصوصی ښوونځیو د جوړولو اجازه

بدون اړائه قبلی آن به مقامات دولتی بېر دازد

اجازه و امتیاز تاسیس مطابع عمومی و نشر مطبوعات تنها باتباع و دولت افغانستان مطابق با حکام قانون داده میشود. تاسیس وتدویر دستگاه عامه فرستنده را دیوو تلویزیون مختص بدولت است.

ماده سی و دوم - اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز و صلی امیز بدون حمل سلاح مطابق به احکام قانون بدون اجازه قبلی دولت اجتماع نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند بمنظور تأمین مقاصد مادی یا معنوی مطابق به احکام قانون جمعیت ها تاسیس نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند مطابق به احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل دهند مشروط بر اینکه:

۱/ هدف و فعالیت حزب و مفکوره هائیکه تشکیلات احزاب روی آن بناء شده مناقض ارزش های مندرج این قانون اساسی نباشد.

۲/ تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد.

حزبیکه مطابق به احکام قانون تشکیل می یابد بدون موجبات قانونی و حکم ستره محکمه منحل نمیشود

ماده سی و سوم - هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره میباشد و میتواند برای حصول آن در محکمه دعوی اقامه کند.

دولت نمیتواند بجز در حالاتیکه قانون تصریح میکند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده سی و چهارم - تعلیم حق تمام افراد افغانستان است و بصورت مجانی از طرف دولت و اتباع افغانستان فراهم میشود. هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات مناسب تعلیم و تربیه برای همه افراد افغانستان مطابق به احکام قانون فراهم گردد.

دولت مکلف است برای تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان پروگرام موثری وضع و تطبیق نماید.

رهانونی و نظارت تعلیم و تربیه وظیفه دولت است. تعلیمات ابتدائی برای تمام اطفال در نقاطی که وسائل آن از طرف دولت تهیه شده حتمی میباشد.

تأسیس و اداره مؤسسات تعلیم عالی و عمومی تنها حق و وظیفه دولت است. د ر خارج این ساحه اتباع افغانستان حق دارند مکاتب اختصاصی و سواد آموزی تأسیس نمایند. شروط تأسیس، نصاب تعلیم و شرایط تحصیل در چنین مکاتب توسط قانون تنظیم میگردد.

حکومت میتواند مطابق به احکام قانون باشخاص

خارجی اجازه تأسیس مکاتب خصوصی بدهد . ازاين
مکاتب تنها اشخاص خارجی ميتوانند استفاده کنند .

ماده سی و پنجم - دولت موظف است پروگرام موثری برای انکشاف
و تقویه زبان ملی پښتو وضع و تطبیق کند .

ماده سی و ششم - دولت موظف است در حدود توان خود وسائل
وقایه از امراض و علاج آنرا بصورت متوازن برای همه
افغان ها تهیه کند . هدف دولت درین ساحه رسیدن به
مرحله ایست که در آن تسهیلات صحی مناسب برای تمام
افراد افغانستان فراهم گردد .

ماده سی و هفتم - کار حق و فريضه هر افغانیست که قدرت اجرای آنرا
داشته باشد .

هدف عمده قوانینی که برای تنظیم کار وضع میگردد
رسیدن بمرحله ایست که در آن حقوق و منافع اصناف
کارگران حمایت شود . شرایط مساعد کار فراهم گردد ، روابط
بین کارگران و کارفرمایان بصورت عادلانه و مترقی
تنظیم یابد .

اتباع افغانستان به اساس اهلیت و بموجب احکام
قانون بخدمت دولت پذیرفته میشوند .

انتخاب شغل و حرفه در داخل شرایطیکه قانون تعیین
مینماید آزاد میا شد .

تحمیل کار اجباری اگر چه برای دولت باشد جواز ندارد
تحریم کار اجباری مانع تطبیق قوانینی نمیشود که بمنظور
تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع میگردد .

ماده سی و هشتم - هر افغان مکلف است به دولت مالیه و محصول تادیه کند

هیچ نوع محصول و مالیه بدون حکم قانون وضع نمیشود .
اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن بارعایت عدالت
اجتماعی توسط قانون تعیین میگردد . این حکم در مورد
اشخاص خارجی نیز تطبیق میشود .

ماده سی و نهم - دفاع از وطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است
کافه اتباع افغانستان به اجرای خدمت عسکری مطابق به
احکام قانون مکلف میباشند .

ماده چهلم - پیروی از احکام قانون اساسی ، وفاداری و احترام به
پادشاه ، اطاعت به قوانین ، رعایت نظم و امن عامه ،
صیانت منافع وطن و اشتراک در حیات ملی وظیفه تمام مردم
افغانستان میباشد .

فصل چهارم

شوری

ماده چهل و یکم - شوری افغانستان مظهر اراده مردم آنست و از قاطبه ملت
نماینده گی می کند .

ورکری . دداسی بنوونځیونه یواځی خا رچی کسان فایده
اخستی شی .

پنځه دیر شمه ماده - دولت موظف دی چه دملی ژبی پښتو د انکشاف
او تقوی دپاره موثر پروگرام جوړ او تطبیق کړی .

شپږ دیر شمه ماده - دولت موظف دی چه ترخپله وسه ټولو افغانانو
لپاره په متوازن ډول دنارو غیو دمخنیوې او علاج وسیلی
برابری کړی . په دې برخه کې د دولت هدف یو داسی پراوته
رسیدل دی چه دروغتیا مناسبی اسانی پکښی د افغانستان
د ټولو وگړو دپاره برابری شی .

اووه دیر شمه ماده - کار د افغان حق اود غاړې فرض دی چه دکولو
وس ئی لری .

د کار د تنظیم دپاره چه کوم قوانین جوړ یزی دهغولوی
هدف یوې داسی مرحلې ته رسیدل دی چه دکاریکرو
د بیلو بیلو د لو جقونه او ښیگری پکښی خوندي شی . دکار
مناسب حالات راپیداشی اود کاریکرو او کارفرمایانو ترمنځ
روابط په عادلانه او پر مخ تللی ډول ټینګ شی .

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخی اود قانون د حکمونو
سره سم د دولت د خدمت دپاره منل کیژی .

د کار او کسب غوره کول په هغو شرطونو کې دنده چه
قانون ټاکلی دی آزاد دی .

بیکار که د دولت دپاره هم وی ناروادی . د بیکار بندیز دهغو
قوانینو د عملی کولو په لاره کې چه د عمومی ښیگری په نیت
د یوځائی کار د سمبیت دپاره جوړ یزی کوم خنډ نه
راپورته کوی .

اته دیر شمه ماده - هر افغان مکلف دی چه دولت ته مالیه او محصول
ورکړی . هیڅ قسم مالیه او محصول بی د قانون له حکمه
نه شی ټول کیدی . د مالیی او محصول اندازه اود ورکولو
لارې چارې بی د اجتماعی عدالت سره سم د قانون له خوا
ښودل کیژی . دا حکم په خارجی اشخاصو باندې هم
چلیزی .

نه دیر شمه ماده - دهیواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو سپیڅلی
وظیفه ده . د افغانستان ټول اتباع د قانون د حکمونو سره سم
د عسکری خدمت په کولو مکلف دی .

خلو یستمه ماده - د اساسی قانون په حکمونو سم چلیدل ، د باچا سره
وفاداری اود هغه درناوی کول ، قوانینو ته غاړه ایښودل ،
د عمومی نظم او امن خیال لرل ، دهیواد د ښیګڼو ساتل او په ملی
ژوند کې ګډون کول د افغانستان د ټولو خلکو وظیفه ده .

خلوړم فصل

شوری

یوځلو یستمه ماده - شوری د افغانستان د خلکو د ارادې څرګند ویه
ده اود ټول ملت نمایندګی کوی .

جرمین رمی

د افغانستان خلک د شورۍ له لار دې مملکت په سیاسي ژوند کېنې برخه اخلی .

د شورۍ هر غړی که څه هم له یوې ټاکلې سیمې څخه غوره شوی درایی د څرگندولو په وخت کې د افغانستان عامې بنېکښۍ په نظر کېنې نيسي .

دوه څلویښتمه ماده - شورۍ دوی ټولنې لري : اولسي جرگه او مشرانو جرگه .

دري څلویښتمه ماده - دولسي جرگې غړي د آزادو - عامو ، پټو او

سماسمو انتخاباتو په ذریعه د قانون د حکمونو سره سم د افغانستان د خلکو له خوا غوره کېږي .

ددې مقصد د پاره افغانستان په انتخابي ونډونو ویشل کېږي .

د ونډونو شمار او سیمه د قانون له مخه ټاکل کېږي .

د وړوند نه یو وکیل غوره کېږي .

د وکالت د پاره هر ملاتړلی چه په خپل ونډ کېنې د قانون د حکمونو سره سم تر ټولو زیاتې رائي وگتې وکیل بلل کېږي .

څلور څلویښتمه ماده - دولسي جرگې غړي د څلور وکلانو د پاره چه یوه تقنیني دوره ده غوره کېږي .

که چیرې شورۍ ددې اساسي قانون د حکمونو سره سمه ړنګه شي نو - نوي اولسي جرگه دیوې تقنیني دورې د پاره غوره کېږي - خود پای ته رسیدلو نیت په نوي په داسې ډول تیارېږي چه ورپسې اولسي جرگه جوخته په هغه نیت په پرانستله شي چه په نهه پنځوسمه ماده کېنې ټاکل شوي ده .

پنځه څلویښتمه ماده - د مشرانو جرگې غړي په دې طریقه ټاکلې کېږي او غوره کېږي :-

۱ - دریمه برخه غړي د پوهانو او ازموینه والو کسانو له منځه د پاچا له خوا د پنځو کلو نود پاره ټاکل کېږي .

۲ - پاتې دوه برخې غړي په دې شان غوره کېږي :-

الف - د هر ولایت جرگه د خپلو غړو له منځه یو تن ددرې کلونو د پاره د مشرانو جرگې په غړیتوب غوره کوي .

ب - د هر ولایت استوګنې د آزادو - عامو - پټو او سماسمو انتخاباتو په لاریو کس د څلور وکلانو د پاره د مشرانو جرگې په غړیتوب غوره کوي .

شپږ څلویښتمه ماده - د انتخاب کوونکو شرطونه د انتخاباتو په قانون کېنې ښودل کېږي .

هغه کسان چه د شورۍ په غړیتوب ټاکل کېږي یا غوره کېږي په کار دې چه د انتخاب کوونکو په شرطونو سر بیره دغه صفتونه هم ولري :-

۱ - د شورۍ په غړیتوب باندې د ټاکل کیدو ویاغوره کیدو نه رومي یی لږ تر لږه لس کاله پخوا د افغانستان د دولت تابعیت حاصل کړی وي .

۲ - ددې اساسي قانون د نافذ کیدو نه وروسته د محکمي له خوا د سیاسي حقونو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي .

۳ - په لیک لوست په پوهېږي .

هر پا نرده روز به زبانه‌ای پښتو و فارسی نشر میشو د

مردم افغانستان به توسط شورۍ در حیات سیاسی مملکت سهم میگیرند . هر عضو شورۍ در حالیکه از یک حوزه معین انتخاب شده در موقع اظهار رای مصالح عمومی افغانستان را مدار قضاوت خود قرار میدهد .

ماده چهل و دوم شورۍ دا رای دو مجلس میباشد : اولسي جرگه و مشرانو جرگه .

ماده چهل و سوم اعضای ولسي جرگه توسط انتخابات آزاد - عمومی -

سری و مستقیم مطابق با حکام قانون از طرف مردم افغانستان انتخاب میشود . افغانستان باین منظور به حوزه های انتخابی تقسیم میگردد . تعداد و ساحه حوزه ها توسط قانون تعیین میشود . از هر حوزه يك نفر وکیل انتخاب میگردد . داوطلبی که در حوزه خود مطابق با حکام قانون رای بیشتر حاصل میکند وکیل شناخته میشود .

ماده چهل و چهارم اعضای ولسي جرگه برای مدت چهار سال که يك دوره تقنینیه است انتخاب میشوند هر گاه شورۍ مطابق به احکام این قانون اساسی منحل شود ولسي جرگه جدید برای يك دوره تقنینیه انتخاب میگردد . ولی تاریخ ختم آن طوري تنظیم می شود که جرگه ما بعد بتا ریخیکه در ماه پنجا ونهم تثبیت گردیده افتتاح شود .

ماده چهل و پنجم اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل تعیین و انتخاب میشود :

۱ - يك ثلث اعضاء از جمله افراد خبیر و باتجربه برای مدت پنج سال از طرف پادشاه تعیین میشود .

۲ - دو ثلث دیگر اعضاء بر حسب آتی انتخاب میشوند :

الف - هر جرگه ولایت یکنفر از جمله اعضای خود را برای مدت سه سال بعضویت مشرانو جرگه انتخاب میکند .

ب - ساکنین هر ولایت یکنفر را از طریق انتخابات - آزاد عمومی - سری و مستقیم برای مدت چهار سال بعضویت مشرانو جرگه انتخاب میکند .

ماده چهل و ششم شرایط انتخاب کنندگان در قانون انتخابات تعیین میگردد . اشخاصیکه بعضویت شورۍ تعیین یا انتخاب میشوند باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد او صاف ذیل باشند :

۱ - اقله ده سال قبل از تاریخ تعیین یا انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشند .

۲ - بعد از نفاذ این قانون اساسی از طرف محکمه بحرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشند .

۳ - خواندن و نوشتن بدانند .

رسمی جریده

۴- دولسی جرگی غروبه دانتخاب په وخت کښی

دخپل عمر پینځویشتم او د مشرانو جرگی غروبه د تیا کول کیدو په وخت کښی دخپل عمر دیرشم کال پوره کړی وي.

او د خلو پښتمه ماده- د حکومت مشر او غړی - قاضیان - د اړدو

منصبداران او افراد . مامورین او نور اداري کارکوونکي دخپلو وظیفو

د چلولو په وخت کښی دشوری په غړیتوب تیا کول کیدي

یا غوره کیدی نه شی .

۱- ته خلو پښتمه ماده- هیڅوک په یو وخت کښی د دوو او جرگو غړی

کیدی نشی .

نه خلو پښتمه ماده - ددی اساسی قانون د حکمونو له رعایت سره انتخابات

د قانون د حکمونو سره سم کبزی .

د دولسی جرگی د تقنینی دورې په وروستو دوو کلو نو کښی

د انتخاباتو د قانون د تعدیل پیشنهاد دهیڅ یو ی جرگی

د کار په فهرست کښی نه شی داخلیدی .

پنځوسمه ماده - دهری جرگی د غړیتوب وثیقې په هم هغه جرگه

کښی دکره کتنی لاندی نیولی کبزی .

دو وثیقو دکره کتنی لاری چاری دهری جرگی د داخلی

وظیفو په اصولو کښی ښودل کبزی .

یو پنځوسمه ماده دشوری هیڅ یو غړی دهغی نظرئی له کبله چه

دخپلی وظیفې د پړخای کولو په وخت کښی ئی د ننه په شوری

کښی یاد باندي ښکاره کوی د عدلی تعقیب لاندی نه را ئی

که چیرې دشوری په یو غړي باندي د یو جرم تور پورې شی نومسئول

مامور ددغی پېښی خبر هغی جرگی ته ورکوي چه دی

پکښی غړیتوب لری او پس له هغه چه د جرگی دوه برخي غړی

اجازه ورکاندی تورن د عدلی تعقیب لاندی را ئی .

جرگه کولی شی چه خپله اجازه د دوو برخو غړو په اکثریت

بیرته واخلي .

د څرگند جرم په باب مسئول مامور کولی شی چه تورن یو دهغه جرگی

د اجازې نه چه دی ئی غړی دی د تعقیب لاندی را ولی او وئی نیسی

که چری عدلی تعقیب د قانون له معنی د توقیف غوښتنه کوله .

نومسئول مامور مکلف دې چه سملاسی هغی جرگی ته خبر

ورکړې چه دی ئی غړی دې او که نوموړی جرگه اجازه

و کړې نو تورن توقیف کیدلی شی .

که چرې تور په داسی وخت کښی پېښ شی چه جرگه

خوره شوی وي نو د توقیف اجازه د جرگی له ادارې هیئت نه

غوښتل کبزی او دهیئت فیصله د جرگی لومړی راتلونکی

غونډی ته د پریکړی دپاره وړاندی کبزی .

دوه پنځوسمه ماده- دشورې غړي په بله چاره بوختیدلای نه شی .

کرهڼه او نورې آزادي چارې ددی حکم لاندی نه را ئی .

درې پنځوسمه ماده- دشورې د غړو دپاره د قانون د حکم سره سم

مناسب معاش تیا کول کبزی .

۴- اعضای ولسی جرگه باید سن بیست و پنج را در موقع

انتخاب و اعضای مشرانو جرگه سن سی را در موقع تعیین

یا انتخاب تکمیل کرده باشند .

ماده چهل و هفتم رئیس و اعضای حکومت، قضات ، صاحب منصبان

و افراد اردو ، مامورین و دیگر کارکنان اداری نمیتوانند

در هنگام تصدی وظیفه عضویت شوری تعیین یا انتخاب

شوند .

ماده چهل و هشتم هیکس نمیتوانند در يك وقت عضو گرد و جرگه

باشد .

ماده چهل و نهم بارعایت احکام این قانون اساسی انتخابات مطابق

به احکام قانون صورت می پذیرد .

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات در دو سال اخیر دوره تقنینیه

ولسی جرگه در فهرست کار هیچ يك از دو جرگه داخل شده

نمیتواند .

ماده پنجاهم و نایق عضویت در هر جرگه توسط خود جرگه تدقیق میگردد .

طرز تدقیق و نایق در اصول و ظایف داخلی هر جرگه تعیین

میشود .

ماده پنجاه و یکم هیچ عضو شوری به عات رای یا نظریه ای که هنگام

اجرای وظیفه در داخل شوری یا خارج از آن ابرا زمیدارد

مورد تعقیب عدلی قرار نمیگیرد .

هرگاه يك عضو شوری به جرمی متهم شود - مامور

مسئول از موضوع به جرگه ای که متهم عضو آنست اطلاع

میدهد و بعد از آنکه جرگه مذکور با اکثریت دوثلث اعضاء

اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عدلی قرار میگیرد، جرگه

میتواند اجازه خود را به اکثریت دوثلث اعضاء مسترد نماید ،

در موارد جرم مشهود مامور مسئول میتواند متهم را

بدون اجازه جرگه ای که او عضو آن میباشد تحت تعقیب عدلی

قرار دهد و گرفتار نماید .

هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند مامور

مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله با اطلاع جرگه

مربوطه برساند و در صورتیکه جرگه مذکور اجازه بدهد

متهم توقیف شده میتواند در صورتیکه اتهام در هنگام تعطیل

جرگه صورت بگیرد اجازه توقیف از هیئت اداری جرگه

حاصل میگردد . فیصله هیئت به نخستین جلسه آینده جرگه

جهت اخذ تصمیم ارائه میشود .

ماده پنجاه و دوم اعضای شوری نمیتوانند بشغل دیگری اشتغال ورزند .

این حکم شامل زراعت و دیگر مشاغل آزاد نمیشد .

ماده پنجاه و سوم برای اعضای شوری معاش مناسب مطابق با حکام

قانون تعیین میگردد .

خلور پنځوسمه ماده-دشوری هریو غړی حق لری چه پخپله جرگه کښی

دهغه موضوع په باب چه خبرې پرې روانی وې خپله نظریه دداخلی وظایفو په اصولو برابر څرگنده کړې .

پنځه پنځوسمه ماده-دواړه جرگی په یو وخت کښی بیلې بیلې غونډې کوي.

مشرانو جرگه کولی شی چه ددولتی بودجی دپیشنهاد دکتنی دپاره اولسی جرگی درخصتی په موده کښی خپله فوق العاده غونډه وکاندی.

کله چه تقنینی دوره یا کلنی غونډه دباچاله پلوه پرانستله کیزی دواړه جرگی شریکه غونډه کوی.

شپږ پنځوسمه ماده-حکومت کولی شی چه دهرې یوی جرگی په غونډه کښی شریک شی .

هره جرگه کولی شی چه خپلی غونډې ته صدر اعظم یا دحکومت غړی راوغواړي.

اووه پنځوسمه ماده-ددواړو جرگو مباحثه به ښکاره وي مگر هله نه! چه

دحکومت مشر، دجرگی مشر یا لږ تر لږه دجرگی لس تنه غړې داغوبښتنه وکړی چه جرگه دې پته وشي او جرگه داغوبښتنه ومنی- جرگه کولی شی چه ددوه برخو غړو په اکثریت هغه مباحثه چه پته شروع شوې وی بیرته ښکاره کاندې. دهرې جرگی د مباحثی جریان به ثبتیږی.

هیڅوک په سرزوری د شوری دیره ځای ته ننوتلای نه شی او که څوک ددې حکم مخالفت وکړي دقانون د حکمونو له مخه سزا ورکوله شی .

اته پنځوسمه ماده- بی له هغو حالاتو چه حکم ئی په دې اساسی قانون کښی څرگند کړدې دهری جرگی فیصله دحاضر وغړو دراویو په اکثریت کیږي.

نه پنځوسمه ماده-هره جرگه په هر کال کښی یوه عادي غونډه کوي چه دمیزان په دوه ویشتمه نیټه شروع کیږي. دکلنیو غونډو شمار دقانون له پلوه زیاتیدلی شی او په دې صورت کښی دغونډې د شروع نیټه او دغونډې موده دقانون له خوا ښودله کیږي.

دهرې جرگی دکار موده په کال کښی اووه میاشتې ده.

دکار دغوبښتنی په صورت کښی هره جرگه کولی شی چه داموده نوره هم اوږده کړی.

درخصتی په وخت کښی دباچا په امر، دحکومت یاد دواړو جرگو څخه دیوی دمشر یا دیوې جرگی د پنځمې برخې غړو په غوبښتنه دشوری فوق العاده غونډه دائریدلی شی .

فوق العاده غونډه دهغه باچائی فرمان په ذریعه ختمیږي چه ددواړو جرگو دشرانو سره له سلانه وروسته راو وځی.

شپیتمه ماده-دمشرانو جرگی مشر ددغه جرگی دغړوله منځه دباچا

لهخوا تا کل کیږي.

اولسی جرگه دخپلو غړوله منځه یو کس دمشر په توگه

ماده پنجاوچهارم هرعشوروی حق دارد در جرگه مربوطه خود

در موضوع مورد مباحثه نظریه خود را مطابق به اصول وظایف داخلی اظهار کند .

ماده پنجاه و پنجم- هر دو جرگه در وقت واحد بصورت جداگانه اجلاس میکنند.

مشرانو جرگه میتواند برای مطالعه طرح بودجه دولت در مدت تعطیل اولسی جرگه جلسه فوق العاده خود را دایر کند. در موقعیکه دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف پادشاه افتتاح میگردد جلسه مشترک هر دو جرگه دائر میشود.

ماده پنجاه و ششم- حکومت میتواند در جلسات هریک از دو جرگه اشتراک ورزد.

هر جرگه میتواند حضور رئیس یا اعضای حکومت را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده پنجاه و هفتم- مباحثه جلسات هر دو جرگه علنی میباشد. مگر اینکه

رئیس حکومت - رئیس جرگه یا اقلاً ده نفر از اعضا سری بودن اثرادرخواست نماید و جرگه این درخواست را بپذیرد جرگه میتواند با کثرت دوثلث اعضا مباحثه ایراکه بطور سری صورت گرفته دوباره علنی بسازد. جریان مباحثه هر دو جرگه ثبت میگردد.

هیچکس نمیتواند عنفاً به مقر شوری داخل شود. متخلفین مطابق به احکام قانون مجازات میشود.

ماده پنجاه و هشتم- جز در مواردیکه حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم هر جرگه با کثرت آراء اعضای حاضر اتخاذ میگردد.

ماده پنجاه و نهم- هر جرگه در هر سال یک اجلاس عادی دائر میکنند که بتاريخ بیست و دوم میزان آغاز میگردد تعداد اجلاس سالانه توسط قانون تزئید شده میتواند. درینصورت تاریخ آغاز اجلاس و مدت آن توسط قانون تنظیم میگردد .

مدت کار هر جرگه در هر سال هفت ماه است. در صورت ایجاب کار هر جرگه میتواند این مدت را تمدید نماید. در هنگام تعطیل بامر پادشاه، بدرخواست حکومت یا رئیس یکی از دو جرگه یا یک خمس از اعضای آن اجلاس فوق العاده شوری دائر میشود.

جلسه فوق العاده توسط فرمان پادشاهی که بعد از مشوره باروسای دو جرگه صدور می یابد ختم میگردد .

ماده شصتیم- رئیس مشرانو جرگه از بین اعضای آن از طرف پادشاه تعیین میشود.

ولسی جرگه از بین اعضای خود یک نفر را بحیث رئیس انتخاب

سهمی جرگه

میکند. هر جرگه از بین اعضای خود یک نفر نائب اول رئیس يك نفر نائب دوم رئیس یک نفر منشی و يك نفر نائب منشی انتخاب میکند. اشخاص فوق هیئت اداری جرگه را تشکیل میدهند. هیئت اداری اولسی جرگه در آغاز دورهء تقنینیه انتخاب میشود. نایبان رئیس، منشی و نائب منشی مشرانو جرگه در آغاز اجلاس سالانه برای مدت يك سال انتخاب میگردد.

رئیس هر جرگه مباحثه جرگه مذکور را اداره مینماید. و برای برقراری نظم و امنیت در مقر جرگه تدابیر لازم اتخاذ میکند. سائر وظایف رئیس در اصول و وظائف داخلی تعیین میگردد. در غیاب رئیس نائب اول و در غیاب نائب اول نائب دوم وظیفه رئیس را اجراء میکند. منشی هر جرگه مباحثات انرا ثبت میکند و امور دارالانشاء جرگه را سرپرستی مینماید. در غیاب منشی نائب وظیفه او را اجراء میکند.

ماده شصت و یکم- هر جرگه برای مطالعه دقیق و مفصل موضوعات مورد بحث بر طبق احکام اصول و وظائف داخلی، انجمن ها تعیین مینماید.

ماده شصت و دوم- هر جرگه اصول و وظائف داخلی خود را وضع مینماید.

ماده شصت و سوم- شوری میتواند به امر پادشاه منحل شود. انحلال شوری در حالت مندرج ماده یکصد و بیست و یکم حتمی است.

انحلال شوری شامل اعضای غیر انتخابی مشرانو جرگه نیز میباشد.

ماده شصت و چهارم- شوری برای تنظیم امور حیاتی افغانستان مطابق به احکام این قانون اساسی قوانین وضع میکند. هیچ قانون نمیتواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

تصدیق معاهدات بین الدول، فرستادن قطعات اردوی افغانستان بخارج، اعطای امتیازات دارای اهمیت در اقتصاد ملی بشمول انحصار، اجازه نشر پول و اخذ قرضه از صلاحیت شوری میباشد. امتیازاتیکه اعطای آن از صلاحیت شوری میباشد توسط قانون تعیین میگردد.

ماده شصت و پنجم- حکومت نزد اولسی جرگه مسئول میباشد.

ماده شصت و ششم- اعضای اولسی جرگه میتوانند از حکومت استیضاح نمایند. مباحثه در مورد توضیحی که از طرف حکومت داده میشود به تصمیم جرگه منوط میباشد.

ماده شصت و هفتم- اعضای شوری میتوانند از صدر اعظم یا وزراء در موضوعات معین سوال بنماید.

غوره کوی - هره جرگه دخیلو غروله منحه دشر لومری نائب، یو دو هم نائب، یو منشی او یو دمنشی نائب غوره کوی. دغه پورتی کسان د جرگی ادارې هیئت دی. دولسی جرگی ادارې هیئت د تقنینی دورې په اول سر کینی غوره کیزی د مشرانو جرگی د مشرانان، منشی او نائب منشی دهر کال د غونډو په سر کینی دیو کال دپاره غوره کیزی.

دهرې جرگی مشر د جرگی مباحثه اداره کوی او د جرگی په دیره محای کینی د نظم او قلاری ساتلو دپاره ضروری انتظام کوي.

د مشر نورې وظیفې د داخلی وظیفو په اصولو کینی بنودل کیزی.

د مشر په غیاب کینی اول نائب او که هغه نه وی دوهم نائب د مشر وظیفه چلوي.

دهرې جرگی منشی د جرگی مباحثې ثبتوی او د جرگی د دارالانشاء د چارو انتظام کوی.

دمنشی په غیاب کینی نائب دهغه وظیفه چلوي.

یو شپيتمه ماده- هره جرگه د بحث لاندی موضوعاتو دپراخی او کره کتنی دپاره د داخلی وظیفو د اصولو په حکمونو برابر ټولگی جوړوی.

دوه شپيتمه ماده- هره جرگه د خپلواکلی وظایفو اصول جوړوی.

دری شپيتمه ماده- شوری د باچا په امر ماتیدلی شی. په یوسل او یویشتمه ماده کینی د بیان شوی حالت له مخه د شوری ماتیدل هرومرو دی.

د شورې په ماتیدو کینی د مشرانو جرگی غیر انتخابی غړی هم شامل دي.

خلور شپيتمه ماده- شوری د افغانستان د حیاتی چارو د تنظیم دپاره ددی اساسی قانون په حکمونو برابر قوانین جوړوی. هیڅ قانون نه شی کولی چه د اسلام د سپیڅلی دین له اساسونو او د نورو هغو ارزښتونو مناقض وی چه په دی اساسی قانون کینی راغلی دي.

د بین الدول معاهد و تصدیق وول، خارج ته د افغانستان دارود ټولګو لیزل- د پیسو خپرو او اوپورا خستلو اجازه ورکول اوداسی امتیازونه ورکول چه په ملی اقتصاد کینی اهمیت لری او انحصار هم پکینی شامل دي د شوری په واک اختیار کینی دی. هغه امتیازات چه ورکول ئی د شوری په صلاحیت کی دی د قانون له پلوه بنودل کیزی.

پنځه شپيتمه ماده- حکومت اولسی جرګې ته مسئول دی.

شپږ شپيتمه ماده- دولسی جرګې غړی کولی شی چه د حکومت نه څرګند تیاوغواړی. د حکومت دور کړې څرګند تیا په باب مباحثه د جرګې په فیصله پورې اړه لری.

اووه شپيتمه ماده- د شوری غړې کولی شی چه د صدر اعظم یا وزیرانو څخه په ټاکلو موضوع ګانو کینی پوښتنی وکړی.

لہ چانہ چہ پوہنتہ شوہ وہ ہغوی د خولی یا لیکلی جواب
پہور کولو مکلف دی۔ داجواب دبحث لاندی نہ شی راتلائی۔
اتہ شپیتہ مادہ۔ اولسی جرگہ واک لری چہ دخپلو دریمہ برخہ غروپہ
پیشنہاد دحکومت دچارو او داداری داجرا اتو دکنی او
خیرنی دپارہ دخیرنی تولکی وتاکی۔
دخیرونکی تولکی جو رید نہ اودہغہ تنک لارد داخل
وظیفوپہ اصلو کپنی بنودل کیزی۔

نہ شپیتہ مادہ۔ دہغو حالاتو پہ پرتہ چہ دہ اساسی قانون کنی
دہغو دپارہ دعمل خاصی لاری چاری بنودلی شوہ دہ
قانون ہغی مصوبہ تہ واتی چہ د وارو جرگو پہ گدہ منلی
وہ او باچا بنکوللی وہ۔
پہ کومہ برخہ کنی چہ داسی مصوبہ نہ وہ ہلتہ قانون
داسلامی شریعت دحنفی فقہی حکمونو تہ وایی۔

اویاومہ مادہ۔ دقانون جو رولو پیشنہاد دحکومت یا دشروی د غرو لہ
خرا کیزی اودقضائی چارو دسمون پہ برخہ کنی دستری
محکمی لہ خوا ہم کیدی شی۔

یو اویاومہ مادہ۔ دقانون جو رولو پیشنہاد دحکومت یا دستری محکمی
لہ خوا پہ دوارو جرگو کی ہری یوہ تہ ورائدی کیدی شی
دوہ اویاومہ مادہ۔ کہ چیری دقانون د وضع کولو پیشنہاد ددوارو
جرگہ نہ دیوہ جرگی دغرو لہ خوا وشی اودہمدغی جرگی
لس تنہ غروہی مرستہ وکری نوپس لہ ہغہ دکار پہ
فہرست کنی نیول کیزی۔

کہ چیری دقانون جو رولو پہ پیشنہاد کنی دنوی بودجی
یاد دولت پہ عایداتو کنی د کمی راوستلو سپارہنتہ شوہ
وہ نوپہ دہ شرط دکار پہ فہرست کنی راتلائی شی چہ
دپیشنہاد پہ متن کنی ددغہ تاوان دپورہ کولو لاری چاری
بنودل شوی وہ۔

دستری محکمی لہ خوا دقانون جو رولو پیشنہاد ددی
حکم لاندی نہ راخی۔

دری اویاومہ مادہ۔ کلہ چہ دقانون جو رولو پیشنہاد دیوہ جرگی
دکار پہ فہرست کنی واخستی شی نولومہری خپلی جرگہ گی
تہ سپارل کیزی اوپس لہ ہغہ چہ جرگہ گی پری خپلہ نظریہ
خرگندہ کپری دغہ پیشنہاد اودجرگہ گی نظریہ دجرگی پہ
وراندی لوستل کیزی اومباحثہ پری کیزی۔ ورپسی دہری
مادی پہ باب رائی غوبنٹل کیزی اویا پیشنہاد پہ دوہم وار لوستہ شی
اوپہ یو خائی دول دہغہ دمنلو یا نہ منلو پہ باب رائی
اخستلی کیزی۔

خلور اویاومہ مادہ۔ کہ چری دیوی جرگی تصویب دلی جرگی لہ

پلوہ ونہ منل شی نوددغہ اختلاف دلری کولو دپارہ دقانون
پہ حکمونوسم ددوارو جرگو دغرونہ پہ برابر شمیریو گاہ ہیئت
جو ریزی۔ دہیئت فیصلہ دباچا لہ بنکوللو وروستہ نافذہ گیل کیزی۔
خو کہ دغہ ہیئت ونہ کولای شوچہ اختلاف لری کپری

اشخاصیکہ از آن ہا سوال بہ عمل آمدہ مکلف اند جواب
شفری یا تحریری بدہند۔ این جواب مورد مباحثہ قرار نمی۔ گیرد
مادہ شصت و ہشتہم۔ ولسی جرگہ صلاحیت د ارد بہ پیشنہاد یک ثلث
از اعضای خود جہت تحقیق و مطالعہ اعمال حکومت
واجراآت ادارہ انجمن تحقیق تعیین نماید۔

ترکیب و طرز العمل انجمن تحقیق در اصول وظائف
داخلی تثبیت میگردد۔

مادہ دوشصت و نہم۔ باستثنای حالاتیکہ برای آن طرز عمل خاصی درین
قانون اساسی تصریح گردیدہ۔ قانون عبارتست از مصوبہ
مراقق ہر دو جرگہ کہ بہ توشیح پادشاہ رسیدہ باشد۔ در
ساحہ ایکہ چنین مصوبہ موجود نباشد عبارتست از احکام
فقہ حنفی شریعت اسلام۔

مادہ ہفتادم۔ پیشنہاد وضع قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری
و در ساحہ تنظیم امور قضائی از طرف سترہ محکمہ صورت
گرفته میتواند۔ پیشنہاد وضع قانون در مورد بودجہ و امور
مالی تنها از طرف حکومت صورت میگیرد۔

مادہ ہفتادویکم۔ پیشنہاد وضع قانون از طرف حکومت یا سترہ محکمہ
بہ ہر یک از دو جرگہ تقدیم شدہ میتواند۔

مادہ ہفتادودوم۔ ہر گاہ پیشنہاد وضع قانون از طرف اعضای یکی
از دو جرگہ صورت بگیری بعد از تائید دہ نفر از اعضای
جرگہ ایکہ پیشنہاد بہ آن ارائه شدہ در فہرست کار داخل
میگردد۔

ہر گاہ پیشنہاد وضع قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیض
در عایدات دولت باشد بشرطی در فہرست کار داخل میشود
کہ در متن پیشنہاد مدرک جبران، پیش بینی شدہ باشد این
حکم بر پیشنہاد وضع قانون از طرف سترہ محکمہ
تطبیق نمیشود۔

مادہ ہفتادوسوم۔ وقتی پیشنہاد وضع قانون در فہرست کاریکی از

دو جرگہ داخل گردید نخست بہ انجمن مربوط محول
میگردد و بعد از آنکہ انجمن نظر خود را در بارہ آن ابراز
کرد طرح قانون بانظر بہ انجمن در جرگہ قرائت شدہ بحث
روی آن صورت میگیرد۔ بعد در مورد ہر مادہ راء گرفته
میشود و سپس طرح بار دوم قرائت شدہ در بارہ رد یا تصویب
آن بصورت یک کل راء گرفته میشود۔

مادہ ہفتاد و چارم۔ ہر گاہ تصویب یک جرگہ از طرف جرگہ دیگر

رد شود برای حل اختلاف ہیئت مختلط بہ تعداد مساوی از
اعضای ہر دو جرگہ مطابق بہ احکام قانون دائر میگردد۔
فیصلہ ہیئت بعد از توشیح پادشاہ نافذ شمردہ
میشود۔ در صورتیکہ ہیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را
رفع کند تصویب رد شدہ بحساب میروود و ہر گاہ تصویب از

طرف ولسی جرگه بعمل آمده باشد د وره تقنینیه جدید ولسی جرگه میتواند آنرا با کثرت آراء اعضا تصویب کند این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده میشود.

هرگاه اختلاف دوجرگه در مورد طرح قوانین مالی باشد در صورتیکه هیئت مختلط به حل آن موفق نشود ولسی جرگه میتواند در اجلاس مابعد طرح مذکور را با کثرت آرای اعضا تصویب نماید. طرح بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه قانون شمرده میشود.

ماده هفتاد و پنجم - بودجه دولت از طریق مشرانو جرگه و توام با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم میشود. رئیس ولسی جرگه بودجه و نظریات مشرانو جرگه را به انجمن مربوط تقویض میکند. بعد بودجه با نظریات انجمن مربوط در ولسی جرگه مطالعه میشود و درباره آن تصمیم اتخاذ میگردد. این تصمیم بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده میشود. این حکم در مورد مذاکرات ولسی جرگه راجع به پلان انکشافی حکومت نیز تطبیق می گردد.

هرگاه نظریه عللی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد تا تصویب بودجه سال جدید بودجه سال گذشته تطبیق میشود.

حکومت مکلف است اقلاً یکماه قبل از تقدیم طرح بودجه حساب قطعی بودجه یک سال قبل را به ولسی جرگه تقدیم کند.

ماده هفتاد و ششم - هرگاه مشرانو جرگه فیصله خود را در مورد مصوبه ولسی جرگه در خلال مدت شش ماه از تاریخ وصول آن صادر نکند مصوبه مذکور قبول شده به شمار میرود. در سنجش این مدت دوره تعطیل بحساب گرفته نمیشود.

ماده هفتاد و هفتم - در هنگام تعطیل یا انحلال شورای حکومت میتواند در ساحه مذکور فقره اول ماده شصت و چارم برای تنظیم امور عاجل فرامین تقنینی ترتیب کند. این فرامین بعد از توشیح پادشاه حکم قانون را حائز میشود. فرامین تقنینی باید در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شوری به شوری تقدیم گردد و در صورتیکه از طرف شوری رد شود از اعتبار ساقط میگردد.

فصل پنجم

لویه جرگه

ماده هفتاد و هشتم - لویه جرگه مرکب است از اعضای شوری و روسای جرگه های ولایات.

نوتصویب نامنلی بلل کیزی او که چریداسی وی چه تصویب دولسی جرگه له خواشوی وی نودولسی جرگی نوی تقنینی دوره کولی شی چه هغه دغرو درایوپه اکثریت بیا و منی . داتصویب بی له دې چه دمشرانو جرگی ته وړاندې شی دپاچا په په ښکوللو نافذ گڼل کیزی.

که چرې ددواړو جرگو ترمنځ اختلاف دمالی قوا نینو دپیشنهاد په سروی نو که کد هیئت ددغه اختلاف په لری کولو بریالی نشی اولسی جرگه کولی شی چه دغه پیشنهاد پخپله راتلونکی غونډه کښی دغرو درایوپه اکثریت بیا و منی پیشنهاد بی له دې چه دمشرانو جرگی ته وښودل شی دپاچا په ښکوللو نافذ گڼل کیزی .

پنځه او یوومه ماده - د دولت بودجه دمشرانو جرگی له لاری ددغی جرگی دمشورتی نظریی سره یوځای اولسی جرگی ته وړاندې کیزی - د جرگی مشربودجه اود مشرانو د جرگی نظریات خپلی جرگه گۍ ته سپاری ، پس له هغه وړاندې په اولسی جرگه کښی غوراو فیصله کیزی . د ا فیصله بی له دې چه دمشرانو جرگی ته وښودل شی دپاچا په ښکوللو نافذ گڼل کیزی .

د حکومت د انکشافی پلان په باب د اولسی جرگی خبری اتري هم ددې حکم لاندې راځی .

کله که دځینو سببونو له کبله د بودجی تصویب د نوی مالی کال دشروع کیدونه مخکښی ونه شونود کالنی بودجی تر تصویب پوری د زاړه کال د بودجی په شان چلند کیزی .

حکومت په دې مکلف دې چه د بودجی د پیشنهاد وړاندې کولو نه اتر اتر یو میاشت مخکښی د تیر کال د بودجی غوټ پریکړی حساب اولسی جرگی ته وړاندی کړی .

شپږ او یوومه ماده - که چیری دمشرانو جرگه د ولسی جرگی دیوی مصوبی په باب د رسیدونه وروسته په شپږو میاشتو کښی خپله فیصله ونکړی نودغه مصوبه منل شوی گڼل کیزی . د رخصت دوره ددغی مودې په حساب کی نه راځی .

اووه او یوومه ماده - د شوری د رخصت یا انحلال په وخت کښی حکومت کولی شی چه دڅلور شپټیمی مادی داوی فقری په ساحه کښی دعا جلو چاروپه لاری کولودپاره تقنینی فرمانونه وباسی . د فرمانونه د پاچا له ښکوللو وروسته د قانون حکم اخلی . په کار دې چه دغه فرمانونه دشوراد لومړنی غونډی له تاریخ نه په دیرشو ورځو کښی دننه دننه شوری ته وړاندې شی او که شورائی ونه منی نو بیا ا تبار نه لری .

پنځم فصل

لویه جرگه

اته او یوومه ماده - لویه جرگه دشوری له غړو او ولایاتو د جرگو له مشرانو څخه جوړیږی .

دشوری د ماتید و په حالت کښی دهغی غړی دلوی دی جرگی
د غرو په توگه خپل حیثیت دنوی شوری تردا ټریدو
پوری ساتی .

نه او یاومه ماده- دنولسمی ، یوویشتمی اودوه ویشتمی مادی د حکمونو
درعایت سره لویه جرگه په پاچائی فرمان دا ټریزی .

اتیاومه ماده- چه لویه جرگه روانه وی په غروئی دیو پنځوسمی
مادی حکم چلیزی .

یو اتیاومه ماده- دلوی جرگی مباحثه به ښکاره وی مگر هله نه چه
حکومت یاد جرگی شل تنه غړی وغواړی چه جرگه دی
پټه وی اولویه جرگه دا غوښتنه ومنی .

دوه اتیاومه ماده- دولسی جرگی مشراود هغه په غیاب کښی د مشرانو
جرگی مشر دلوی جرگی ریاست په غاړه لری .
لویه جرگه په لومړی غونډه کښی د خپلو غړوله منځه
یوکس دمنشی په توگه ټاکی .

دری اتیاومه ماده- دهغه حالت نه پرته چه په دی اساسی قانون کښی
څرگند یادشوی دی دلوی جرگی فیصله د حاضرو غړو
درایو په اکثریت کیزی .

ددی اساسی قانون د حکمونو درعایت سره دلوی جرگی ټک
لار دقانون له خوا ښودل کیزی .

څلور اتیاومه ماده- لویه جرگه هغه واک اختیار لری چه په دی
اساسی قانون کښی ټاکل شوی دی .

شپږم فصل

حکومت

پنځه اتیاومه ماده- دافغانستان حکومت له صدراعظم اووزیرانو
څخه جوړدې . صدراعظم دحکومت مشراووزیران ئی
غړی دی .

د وزیرانو شمیر اودهغوی وظیفی په قانون کی ښودل کیزی .
شپږ اتیاومه ماده- هر هغه څوک چه ددی اساسی قانون د حکمونو
له مخه داو لسی جرگی په غړیتوب باندې دغوره کیدو د پاره
جوگه وی هغه دحکومت د مشر یا غړي په توگه ټاکل کیدې شی .
دحکومت مشر به افغان زیږیدلی وی .

دحکومت مشراو غړي ئی دشوری له غرو اوله شوری نه
بهر ټاکل کیدې شی .

دشوري هر غړی چه دحکومت د مشر یا غړي په توگه
وتاکل شی په شوری کښی خپله چوکی له لاسه ورکوی .
اووه اتیاومه ماده- صدراعظم اووزیران دخپلو وظیفو چلولوپه
موده کښی په نورو چارو نه شی بوختیدلی .

اته اتیاومه ماده - دحکومت د مشراو غړو دپاره مناسب معاش دقانون
له مخه ټاکل کیزی .

درجالت انحلال شوری اعضای آن حیثیت خود را به
صفت اعضای لویه جرگه تادایر شدن شوری جدید
حفظ میکنند .

ماده هفتادونهم- بارعایت احکام مواد نژدهم ، بیست و یکم و بیست و دوم
لویه جرگه توسط فرمان پادشاه دایر میشود .

ماده هشتادم- در هنگام دایر بودن لویه جرگه حکم ماده پنجاه و یکم
در مورد اعضای آن تطبیق میگردد .

ماده هشتاد و یکم- مباحثه لویه جرگه علنی میباشد مگر اینکه حکومت
یا بیست نفر از اعضاء سری بودن آن را درخواست نماید
ولویه جرگه این درخواست را بپذیرد .

ماده هشتاد و دوم- رئیس و لسی جرگه و درغیاب اورئیس مشرانو
جرگه از جلسات لویه جرگه ریاست میکند .

لویه جرگه در اولین جلسه يك نفر را از بین اعضای
خود بحیث منشی انتخاب میکند .

ماده هشتاد و سوم- جز در موارد يک حکم آن صریحاً در این قانون
اساسی ذکر گردیده تصمیم لویه جرگه یا اکثریت آرای
اعضای حاضر اتخاذ میگردد .

بارعایت احکام این قانون اساسی ، طرز العمل لویه جرگه
توسط قانون تنظیم میشود .

ماده هشتاد و چهارم- لویه جرگه دارای صلاحیت هائی میباشد که
درین قانون اساسی تعیین گردیده است .

فصل ششم

حکومت

ماده هشتاد و پنجم - حکومت افغانستان متشکل است از صدر اعظم
ووزراء . صدراعظم رئیس ووزراء اعضای حکومت میباشدند .
تعداد وزراء ووظائف شان توسط قانون تنظیم میگردد .

ماده هشتاد و ششم- هر شخصیکه بر طبق احکام این قانون اساسی
اهلیت انتخاب شدن را به عضویت اولسی جرگه دارا باشد
میتواند بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود .

رئیس حکومت باید افغان تولد شده باشد . رئیس و اعضای

حکومت میتوانند از اعضای شوری یا خارج از ان تعیین شوند .

هر عضو شوری که بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود عضویت
خود را در شوری از دست میدهد .

ماده هشتاد و هفتم - صدراعظم ووزراء نمیتوانند در مدت تصدی
وظیفه به مشاغل دیگر اشتغال ورزند .

ماده هشتاد و هشتم - برای رئیس و اعضای حکومت معاش مناسب
توسط قانون تعیین میگردد .

ماده هشتادونهم — حکومت توسط شخصیکه از طرف پادشاه بحیث

صدر اعظم موظف شده تشکیل میگردد.

اعضاء و خط مشی حکومت توسط صدر اعظم به اولسی جرگه

معرفی میشود و جرگه پس از مباحثه راجع به اعتماد بر حکومت

تصمیم میگیرد. در صورت صدور رأی اعتماد فرمان پادشاهی

راجع به تعیین رئیس و اعضای حکومت صادر میگردد.

سپس صدر اعظم خط مشی حکومت را به مشرانو جرگه

معرفی مینماید.

ماده نودم — هرگاه حکومت به علت فوت یا استعفای صدر اعظم در هنگام

انحلال شورای از بین برود حکومت جدید بفرمان پادشاه تعیین

میشود. در آغاز دوره تقنینیه جدید صدر اعظم اعضای حکومت

و خط مشی آنرا به اولسی جرگه معرفی و رأی اعتماد

مطالبه میکند.

ماده نودویکم — حکومت در احوال آتی از بین میرود:

۱/ در حالت استعفاء یا فوت صدر اعظم

۲/ در حالت سلب اعتماد اولسی جرگه از حکومت.

۳/ در حالت اتهام رئیس یا تمام اعضای حکومت بجرم

خیانت ملی مطابق به حکم ماده نودوسوم.

۴/ در حالت انحلال شورای.

۵/ در حالت ختم دوره تقنینیه.

در دو حالت اخیر حکومت توأم با اولین جلسه لوی جرگه

از بین می رود.

در حالت استعفای صدر اعظم پس از منظوری استعفاء از طرف

پادشاه حکومت از بین میرود:

در صورت فوت صدر اعظم يك نفر از وزراء بامر پادشاه وظائف

صدر اعظم را تا تشکیل حکومت جدید اجراء میکند.

در صورت تیکه حکومت به علت اتهام بجرم خیانت ملی مطابق

بحکم ماده نودوسوم از بین برود شخصیکه از طرف پادشاه بحیث

صدر اعظم تعیین میشود میتواند تا اولین جلسه اولسی جرگه به تعقیب

تصمیم لویه جرگه در مورد اتهام مذکور — قبل از حصول رأی اعتماد

وظائف صدر اعظم را اجراء نماید.

در سائر احوال حکومتیکه از بین رفته تا تشکیل حکومت

جدید بوظیفه خود دوام میدهد

ماده نودودوم — رأی سلب اعتماد از حکومت باید صریح و مستقیم باشد

این رأی در مورد حکومتیکه در خلال دو دوره تقنینی اول به تعقیب

نفاذ این قانون اساسی بوجود می آید به اکثریت دوثلث آراء در مورد

حکومت های مابعد به اکثریت آرای اعضای اولسی جرگه صادر

می گردد.

ماده نودوسوم — هرگاه بیش از يك ثلث اعضای اولسی جرگه محاکمه

صدر اعظم یا تمام یا اکثر اعضای حکومت را بر اساس اتهام

بجرم خیانت ملی تقاضا نماید و اولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت

دوثلث اعضا تصویب کند حکومت سقوط مینماید و لویه جرگه برای

تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. اگر بعد از مطالعه راپور هیئت

نه اتیایومه ماده — حکومت دهغه چاله خواجه دبا چاله پلوه

صدر اعظم به توگه موظف شوې وې جوړېږي.

د حکومت غړې او تنګ لاره د صدر اعظم له خوا اولسی

جرګې ته وړاندې کېږي او جرګه د مباحثې نه پس په

حکومت باندې د باور په باب خپله فیصله کوي.

د باور دراني دور کولو په حال کې د حکومت د مشرانو

غړو د تالکولو په باب باچائي فرمان راوځي. ورپسې صدر اعظم

د خپل حکومت تنګ لاره د مشرانو جرګې ته وړاندې کوي.

نوی یمه ماده — کله که حکومت د صدر اعظم د مړینې یا استعفا له

کبله په داسې وخت کې له منځه لاړ شي چه شورې ماته وي

نوپه باچائي فرمان نوې حکومت جوړېږي.

د نوې تقنینی دورې په لومړې سر کې صدر اعظم

د خپل حکومت تنګ لاره او د حکومت غړې اولسی جرګې ته

ورپيژني او د باور دراي غوښتنه کوي.

یو نوی یمه ماده — حکومت په دې حالتونو کې له منځه ځي: —

۱/ چه صدر اعظم استعفاء وکړي یا ومړي.

۲/ چه اولسی جرګه د حکومت نه خپل باور بیرته واخلي

۳/ چه د حکومت په مشر یا د حکومت په اکثر وغړو باندې

ددړی نوې یمې مادې د حکم سره سم د ملی خیانت تور پورې شي.

۴/ چه شورې ماته شي.

۵/ چه د شورې تقنینی دوره سرته ورسېږي.

په وروستو دوو حالتونو کې حکومت جوخت د نوې اولسی

جرګې د لومړۍ غونډې سره سم له منځه ځي.

د استعفا په صورت کې حکومت هلته له منځه ځي چه باچائي

استعفاء ومني.

چه صدر اعظم ومړي نو د وزیرانو له دلی نه یو وزیر

د باچا په امر د صدر اعظم وظیفه د نوې حکومت تر جوړیدو

پورې په غاړه اخلي. په هغه صورت کې چه حکومت د دړې

نوې یمې مادې د حکم سره سم د ملی خیانت په تور له منځه

لاړ شي نو هر څوک چه د باچا له پلوه د صدر اعظم په توگه وټاکل

شي هغه د نوموړې تور په باب داوئي جرګې د فیصلې نه پس

د اولسی جرګې تر لومړۍ غونډې پورې د باور دراني حاصلولو نه

محکمنی د صدر اعظم وظیفې پرغاړې کوي. په نورو

حالتونو کې له منځه تللی حکومت د نوې حکومت تر جوړیدو

پورې خپل کار جارې ساتي.

دوه نوې یمه ماده — له حکومت نه د باور د بیرته اخیستو رایه باید څرگنده

او سماسمه وې دارایه دهغو حکومتونو په باب چه د دې اساسی قانون

له نافذ کیدو وروسته د لومړیو دوه تقنینی دورو په موده کې

منځ ته راځي درایو دوه ثلثو په اکثریت او د ورپسې حکومتونو په

باب د اولسی جرګې د غړو د رایو په اکثریت صادرېږي.

دړی نوی یمه ماده — که چیرې له دریمې برخې نه د اولسی جرګې زیات

غړې د ملی خیانت په تور د صدر اعظم یا د حکومت د ټولو یا

زیاتو غړو د محاکمه کیدو غوښتنه وکړي او اولسی جرګه

دا غوښتنه د دوو برخو غړو د رایو په اکثریت ومني نو حکومت

له منځه ځي او لویه جرګه د څیړونکي هیئت د تالکولو د پاره

جوړېږي. که چیرې لوي جرګې د همیت د راپور له کتنې

وروسته ددوو برخو غړو درايو په اکثریت دمحاكمي اجراء لازمه وگڼله نو د اولسي جرگي يو غړي ته وظيفه ورکوي چه په تورن باندې په ستره محکمه کښي دعوي سوره کاندې .

د پورتني فقرې حکم په هغه حالت کښي هم چايزې چه د ملي خيانت تور په يوه يا څو تنو وزيرانو چه شمير ئي د حکومت د غړو له نيمايي څخه زيات نه وي پورې شوې وي ددې تور په نتيجه کښي د تورن لاس له کاره ويستل کيږي مگر حکومت له منځه نه ځي .

څلورنوي يمه ماده — ددې اساسي قانون او نور و قوانينو د حکومتو عملی کول — د محکمو د قطعي پريکړو عملی کول . د عمومي نظم او امن ساتلو د پاره ضروري انتظام کول ، د دولت د مالي حالت سمون او عامه شته مني ساتل . د خلکو اجتماعي . ثقافتي او اقتصادي حالت بڼه کول د خپلواکي حفاظت . د سيمې له تماميت څخه دفاع او په بين المللي ټولنه کښي د افغانستان د ملي ښيگړو او حيثيت ساتنه د حکومت وظيفه ده

حکومت د خپلو وظيفو د سمون د پاره د قانون پر بندياد مقررات جوړوي — د مقررات بايد چه دهیڅ قانون د عبارت اوروح سره تناقض ونه لري .

پنځه نوي يمه ماده — دوزيرانو ټولنه د حکومت د سياست لويي ليکي تاکی او هغه مقررات تصويبوي چه حکومت ئي د جوړولو واک اختيار لري .

صدر اعظم دوزيرانو د ټولني مشرتوب کوي د حکومت د فعاليت اداره اولارښودنه کوي او په اجرا اتو کښي يي پورنگي راولي .

د پاچا او شورې سره د حکومت درابطي ساتل هم د صدر اعظم وظيفه ده .

وزيران خپلي وظيفي د اداري پو کونو د مشرانو او د حکومت د غړو په توگه د صدر اعظم د امر اولارښودني لاندې په هغه چوکاټ کښي دننه پرخاي کوي چه دې اساسي قانون او قوانينو تا کلي دي

شپږنوي يمه ماده — صدر اعظم او وزيران د حکومت د عمومي سياست له کبله په شريکه او د خپلو ځانگړو و وظيفو له بابتنه ځانله اولسي جرگي مسئول دي .

صدر اعظم او وزيران د حکومت د هغو چارو په باب هم مسئول دي چه دهغو د پاره ددې اساسي قانون د حکومتو مطابق پاچائي فرمان اخلي .

اووم فصل

قضاء

اووه نوي يمه ماده — قضائيه قوه د دولت يو خپلواک رکن دی او خپلي وظيفي د تقنينيه او اجرائيه قوو په لړ کښي پرخاي کوي .

اته نوي يمه ماده — قضائيه قوه د يوې ستري محکمي او نورو محکمو نه جوړيږي چه شمار ئي په قانون کښي ښودل کيږي .

لويه جرگه باکثريت دوثلت اعضاء اجراي محاکمه را لازم بداندیکنفرانژا اعضاءي اولسي جرگه را موظف مينمايد تا عليه متهم در ستره محکمه دعوي اقامه کند .

حکم فقره فوق درحالاتي نیز تطبيق ميشود که اتهام خيانت ملي به يك يا چند نفرو زير که تعدادشان از نصف اعضاءي حکومت بيشتر نباشد متوجه گردد . در نتيجه اين اتهام متهم از وظيفه سبکدوش ميشود ولي حکومت سقوط نميکند .

ماده نود و چارم — تعميل احکام اين قانون اساسي و تمام قوانين ، تعميل فيصله هاي قطعي محاکم ، اتخاذ تدابير لازم جهت برقراري نظم و امن عامه ، تنظيم وضع مالي دولت و حفاظت دارائي عامه انکشاف وضع اجتماعي — فرهنگي و اقتصادي مردم ، حفظ استقلال ، دفاع از تماميت ساحه ، صيانت منافع وحيت افغانستان در جامعه بين المللي وظيفه حکومت ميباشد . حکومت براي تنظيم وظائف خود بر اساس قوانين مقررات وضع ميکند . اين مقررات بايد مناقص نص ياروح هيچ قانون نباشد .

ماده نود و پنجم — مجلس وزراء خطوط اساسي سياست حکومت را تعيين ميکند و مقرراتي را که وضع آن از صلاحيت حکومت ميباشد تصويب مينمايد .

صدر اعظم از مجلس وزراء رياست مي نمايد . فعاليت حکومت را اداره ورهنموني ميکند و در اجراات آن هم آهنگي را تأمين مينمايد .

حفظ رابطه حکومت با پادشاه و شوري نیز وظيفه صدر اعظم ميباشد .

وزرا وظائف خود را بحيث امين و احد هاي اداري و بحيث اعضاءي حکومت تحت امر و رهنمائي صدر اعظم در داخل حدودي که اين قانون اساسي و قوانين تعيين ميکند اجرا مينمايد .

ماده نود و ششم — صدر اعظم و وزرا از سياست عمومي حکومت مشرکاً و از وظائف مشخصه خود منفرداً نزد اولسي جرگه مسئوليت دارند .

صدر اعظم و وزرا از آن اعمال حکومت که در باره آن بر طبق احکام اين قانون اساسي فرمان پادشاهي را حاصل ميکنند . نیز مسئول ميباشند .

فصل هفتم

قضاء

ماده نود و هفتم — قوه قضائيه يك رکن مستقل دولت است و وظائف خود را در ردیف قوه تقنينيه و قوه اجرائيه انجام ميدهد .

ماده نود و هشتم — قوه قضائيه مرکب است از يك ستره محکمه و محاکم ديگري که تعداد آن توسط قانون تعيين ميگردد .

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی است که در آن اشخاص حقیقی یا حکمی بشمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته و در پیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود.

هیچ قانون نمیتواند در هیچ حالت قضیه یا ساحه ایرا از دائره صلاحیت قوه قضائیه دولت به نحویکه درین فصل تحدید شده خارج بسازد و بمقام دیگری تفویض کند این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمیکرد ولی ساحه این نوع محاکم بجرایم مربوط باردوی افغانستان منحصر میباشد. تشکیل و صلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم میشود.

ماده نود و نهم - قضات به پیشنهاد قاضی القضاات از طرف پادشاه تعیین میگرددند. هرگاه یک نفر قاضی مرتکب جرمی شود ستره محکمه به حالت قاضی رسیدگی کرده بعد از استماع دفاع او پیشنهاد عزلش را به پادشاه تقدیم کرده میتواند در صورتیکه پیشنهاد مذکور از طرف پادشاه تائید گردد قاضی از وظیفه عزل میشود. تبدیل - ترفیع - مواخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه میباشد.

برای قضات معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد. قضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

ماده صدم - در محاکم افغانستان محاکمه بصورت علنی اجراء میشود و هر کس حق حضور را در آن مطابق به احکام قانون دارد. محکمه میتواند در حالت استثنائی که در قانون تصریح گردیده باشد جلسات سری دائر کنند. ولی اعلام حکم باید بهر حال علناً صورت بگیرد.

محاکم مکلفند اسباب حکمی را که صادر میکنند در فیصله خود ذکر نمایند.

ماده یکصد و یکم - تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم بمړه شخص که تعمیل حکم محکمه مشروط به توشیح پادشاه میباشد.

ماده یکصد و دوم - محاکم در قضا یا ی مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی و قوانین دولت را تطبیق میکنند. هرگاه برای قضیه ای از قضا یا ی مورد رسیدگی در قانون اساسی و قوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام در داخل حدودیکه این قانون اساسی وضع نموده در چنین احوال حکمی صادر میکنند که در نظرشان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نماید.

د قضائیه قوی به واک اختیار کنشی به هغز د غوروسی پرته ده چه پکنی حقیقی یا حکمی اشخاص - که هه هم دولت وی د مدعی یا مدعی علیه حیثیت لری او د قضاء په وړاندی د قانون د حکمونو سره سم دا ثری شی. هېڅ قانون په هېڅ حالت کنشی دانه شی کولی چه یوه قضیه یا یوه ساحه د دولت د قضائی قوی د واک اختیار له کړنې څخه په هغه ډول چه په دی فصل کنشی ئی بریدونه معلوم شوی و باسی اوبل مقام ته ئی وسپاری.

دا حکم د عسکری محکمو د جوړیدو مخه نه نیسی. خود دا محکمی به یوازی د هغو جرمونو د پاره وی چه د افغانستان له اردو سره اړه لری د عسکری محکمو تشکیل او واک اختیار په قانون کنشی بنودل کیژی. **ته نوی یمه ماده** - قاضیان د قاضی القضاات په پیشنهاد د باچاته له خوا تیا کل کیژی.

که چیری یو قاضی یو جرم وکړی نو ستره محکمه دده په حال غورکوی اودده د دفاع له اوریدو نه پس باچاته دده د عزل پیشنهاد وړاندی کولی شی.

هر کله چه د باچا له خیر اددغه پیشنهاد ملا تر وشی نو قاضی دخپلی وظیفی نه معزول کیژی. د قاضیانو بد اول ، او چلول پوښتیدل اود تقاعد پیشنهادی د قانون د حکمونو سره سم دستری محکمی په واک اختیار کنشی دی.

د قاضیانو د پاره د قانون له پلوه مناسب معاش تیا کل کیژی. قاضیان نه شی کولی چه دخپلو وظیفو په وخت کنشی په نورو چارو بوخت شی.

سلمه ماده - د افغانستان په محکمو کنشی محاکمه په ښکاره ډول کیژی او د قانون د حکمونو سره سم هر څوک دور تلو حق لری. محکمه کولی شی چه په هغو گونو حالاتو کنشی چه قانون بنودلی دی پتی غونډی وکړی خود حکم او رول به هرو مرو ښکاره وی.

محکمی مکافی دی چه دخپل ورکړی حکم سره یوځای به په فیصله کنشی د حکم سببونه هم څرگندوی. **یوسل و یوه ماده** - د محکمو د تولو و قطعې پریکړو عملی کول واجب دی خود چا د هر گډ د حکم په حالت کنشی د تعمیل د پاره د باچا ښکوال شرط دی.

یوسل و دوهمه ماده - محکمی چه په کومو پېښو باندی غورسی کوی په هغو کنشی ددی اساسی قانون اود دولت د قوانینو حکمو نه پرځای کوی که د غورسی لاندی پېښو دیو پېښی په باب په اساسی قانون اود دولت په قوانینو کنشی کوم حکم نه وی نو ه محکمی د اسلامی شریعت د حنفی مذهب د کلی اساسونو له مخه په هغه چو کات کنشی دننه چه دی اساسی قانون بنودلی دی په دغه باب یو داسی حکم را باسی چه ددوی په نظر کنشی څومره چه ممکنه وی عدالت تر توالو په ښه توگه لاس ته راوړی.

یوسل دریمه ماده — د جرمنو نوڅېر نه د قانون د حکمو نو سره سم د مدعی العموم له خوا چه د دولت په اجرائیه قوه پوری تړلی دي کيږي.

یوسل څلورمه ماده — ددي اساسی قانون د حکمو نو در عایت سره هغه قاعدی چه د محکمو دا جرائت و او تشکیلات و او د قاضیانو له چارو سره اړه لري د قانون له پلوه سمیږي.

ددی قوانینو لوی هدف دای چه په قضائی مرافقو تشکیلاتو، واک اختیار او د محاکمې د عمل په لارو کښی یووالی راشی.

یوسل وینځمه ماده — ستره محکمه له نه وغړو جوړیږي چه ټول د باچا له پلوه ټاکل کيږي.

باچا دستری محکمی غړی د داسی خلکو له منځه غوره کوی چه دغه صفتونه ولري:

- ۱- د عمر پنځه دیرش کاله ئی پوره کړی وی.
- ۲- د شپږ څلوېښتمی مادی په حکم برابر دشوری په غړیتوب باندي د غوره کیدو جوگه وي.
- ۳- د حقوقو په علم — د حقوقو په ملی هدفونو او د افغانستان په حقوقی نظام باندي په پوره اندازه پوه وی.

باچا دستری محکمی یو غړی چه عمر ئی له څلوېښتو کم او له شپږتوزیات نه وی د قاضی القضاات په حیث ټاکي باچا کولی شی چه د قاضی القضاات او دستری محکمی د غړو په مقرری باندي د مقرری له وخته هر لس کاله پس نوی نظرو کړی — ددی حکم او دیو سلو شپږمی مادی د حکم نه پرته په بل هیڅ ډول قاضی القضاات او دستری محکمی غړی له خپلو وظیفو نه ویستل کیدلی نه شی.

دهغه حالت نه غیر چه په یوسل و شپږمه ماده کښی بیان شوې دي قاضی القضاات او دستری محکمی غړی د خدمت د دورې له ختمیدو نه وروسته تر عمره پوري د خدمت د دوری له ټولو مالی بشپړونه فائده اخلي.

د خدمت د دورې له ختمیدو نه وروسته قاضی القضاات او دستری محکمی غړي د حکومت مشر توب یا غړیتوب او د دولت ماموریت نه شی کولای.

قاضی القضاات او دستری محکمی غړي نه شی کولای چه د وظیفی د چارو په موده کښی یا تر هغې وروسته په سیاسی گوندونو کښی گډون وکړي.

یوسل و شپږمه ماده — که چري دا ولسی جرگې له دریمی برخي نه زیات غړی د وظیفی له اجرانه دراپور ته شوي جرم په تور د قاضی القضاات یا دستری محکمی دیوه یا څو تنو غړو د محاکمې غوښتنه وکړی او جرگه د دوو برخو غړو درایوپه اکثریت دا غوښتنه ومنی نو د تورن لاس له کاره ویستل کيږي او د څیړونکی ډلگۍ د ټاکلو د پاره لویه جرگه جوړیږي — که چيري لویه جرگه د ډلگۍ دراپور له کتنی وروسته د دوو برخو غړو درایوپه اکثریت د تورن محاکمه لازمه و برای نویو غړي په تورن باندي د دعوی سوړولو او د اتونویوه ډلگۍ

مادی یکصد و سوم — تحقیق جرایم از طرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

ماده یکصد و چهارم — بارعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیلات، و اجرائیات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم میگردد. هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضائی و توحید تشکیلات، صلاحیت و طرز العمل محاکمه میباشد.

ماده یکصد و پنجم — ستره محکمه مرکبست از نه عضو که از طرف پادشاه تعیین میشود.

پادشاه اعضای ستره محکمه را از بین اشخاص تعیین میکند که دارای اوصاف ذیل باشند:

- ۱- سی و پنج سالگی را تکمیل کرده باشد.
- ۲- اهلیت انتخاب شدن بعصویت شوری را مطابق به حکم ماده چهل و ششم داشته باشد.
- ۳- از علم حقوق — اهداف ملی — حقوق و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد.

پادشاه یک نفر از جمله اعضای ستره محکمه را که سن آن از چهل کمتر و از شصت زیاده تر نباشد به حیث قاضی القضاات تعیین می نماید.

پادشاه میتواند بر تعیین قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از مرور هر ده سال از تاریخ تعیین شان بوظایف مذکور تجدید نظر بنماید. بارعایت این حکم و حکم ماده یکصد و ششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه به هیچ وسیله دیگر از وظیفه شان برطرف نمیشوند.

باستثنای حالت مندرج ماده یکصد و ششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید میشوند.

قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه نمیتوانند بعد از ختم دوره خدمت شان رئیس یا اعضای حکومت، عضو شوری یا مامور دولت باشند.

قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه نمیتوانند در مدت تصدی وظیفه و بعد از آن در احزاب سیاسی شمولیت ورزند.

ماده یکصد و ششم هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه محاکمه قاضی القضاات یا یک یا چند عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام بجرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نماید و جرگه مذکور این تقاضا را با کثرت دو ثلث اعضاء تصویب کند متهم از وظیفه سبکدوش میشود و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. هرگاه لویه جرگه بعد از مطالعه راپور هیئت با کثرت دو ثلث اعضاء محاکمه متهم را لازم بداند از بین اعضا یک نفر را جهت اقامه دعوی و هیئتی را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه تعیین میکند.

رسمی جریده

این هیئت تحت ریاست رئیس مشرانو جرگه متهم را مطابق به طرر العمل محاکمه جزائی که در ستره محکمه تطبیق میگردد محاکمه می نماید و در صورتیکه جرم متهم ثابت شود او را از وظیفه عزل کرده به جزاء محکوم میسازد.

ماده یکصد و هفتم ستره محکمه مرجع نهایی قضائی افغانستان است.

ستره محکمه تشکیلات و اجراءات محاکم و امور قضائی دولت را مطابق به احکام این قانون اساسی و قوانین تنظیم مینماید.

ستره محکمه تدابیر لازم را جهت تنظیم امور اداری

محاکم اتخاذ میکند.

بودجه قوه قضائیه از طرف قاضی القضاات بمشوره

حکومت ترتیب گردیده بعد از موافقه ستره محکمه بحیث

یک جزء بودجه دولت توسط حکومت به شوری تقدیم میشود.

تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه میباشد

در مورد مامورین و سائر کارکنان اداری قوه قضائیه احکام

قوانین مربوط به مامورین و سائر کارکنان اداری دولت

نافذ میباشد. ولی تعیین - ترفیع - عزل - مواخذه و تقاعد

شان توسط ستره محکمه بروفق قانون صورت میگیرد.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصد و هشتم - اداره افغانستان بر اصل مرکزیت مطابق به احکام این فصل استوار است.

اداره مرکزی بموجب قانون یک عده واحدهای اداری

منقسم میگردد که در راس هر کدام آن یکنفر وزیر قرار دارد.

واحدها اداره محلی ولایت است. تعداد، ساحه اجزا

و تشکیلات ولایت توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و نهم - در هر ولایت یک ولایت جرگه تشکیل میشود.

اعضای ولایت جرگه توسط انتخابات آزاد - عمومی -

مستقیم و سری از طرف ساکنین ولایت انتخاب میگردد.

ولایت جرگه یکنفر از اعضای خود را بحیث رئیس

انتخاب مینماید.

ولایت جرگه در تامين اهداف انكشافی دولت بنحویکه

در قوانین تصریح میگردد سهم میگیرد. همچنین این جرگه

برای بهبود امور و انكشاف اوضاع عمومی ولایت به حکومت

ولایت مشوره میدهد.

ولایت جرگه وظائف خود را به همکاری حکومت

ولایت اجرا مینماید.

برای اعضای ولایت جرگه معاش مناسب توسط

قانون تعیین میگردد.

دمحا کمی دچلو لودپاره تاکی - دادلگی د مشرانو جرگی

دمشر په مشرتوب دهغی جزائی محاکم - دتک لاری

سره سم تورن محاکمه کوي چه په ستره محکمه کښی پري

عمل کيږي او که چيري په تورن باندي جرم ثابت شي نو

دی دوظیفی نه معزولوی اوسزا ورکوی.

یوسل و اوومه ماده - ستره محکمه د افغانستان نهائی قضائی مرجع ده.

ستره محکمه ددې اساسی قانون او قوانینو د حکمونو

سره سم د محکمو اجراءات او تشکیلات او د دولت قضائی

چاري سموی - ستره محکمه د محکمو اداري چارو د سمون

دپاره ضروري لاري چاري برابروي.

د قضائی قوي بودجه د قاضی القضاات له خوا د حکومت

په سلاجوريزي او دستري محکمی له منلو وروسته د دولت

د بودجی دیوی برخی په څير د حکومت په لاس شوري ته

وړاندي کيږي.

د قضائی قوي د بودجی دلکولو واک اختيار دستري محکمی

په لاس کښی دي.

د قضائی قوي د مامورينو او تلولو اداري کارکوونکو په باب

د دولت د مامورينو او تلولو اداري کارکوونکو

د قوانینو د حکمونه نافذ دي خود دی تهاکل - اوچتول -

عزل - پوښتيدل او تقاعد ورکول د قانون سره سم دستري

محکمی له پلوه کيږي.

اتم فصل

اداره

یوسل و اتمه ماده - د افغانستان اداره ددې فصل د حکمونو سره سم

د مرکزیت په اساس ولاړه ده. مرکزی اداره د قانون له مخی

په یوشمیر اداری - یو کونو - باندي ویشله کيږي چه د هر یوه

مشری دیو وزیر په لاس کښی ده.

د سیمه ايزي اداري يوک ولایت دي - د ولايو نو شمیر

سیمه، برخی او تشکیلات د قانون له مخه ښودل کيږي.

یوسل ونهمه ماده - په هر ولایت کښی یوه د ولایت جرگه جوړيږي

د ولایت د جرگی غړي د آزاد و او عامو سمسو او پتو انتخاباتو

له لاري د ولایت د خلکو له خوا غوره کيږي.

د ولایت جرگه د خپلو غړو له منځه یوتن د مشر په توگه

غوره کوی.

د ولایت جرگه لکه چه په قانون کښی ښودل کيږي

د دولت د انكشافی هدفونو په پوره کولو کښی برخه اخلی

او هم دا جرگه د ولایت د چارو د ښه کیدو او د ولایت د عمومی

اوضاعو د انكشاف دپاره د ولایت حکومت ته سلور کوي.

د ولایت جرگه خپلی وظیفی د ولایت د حکومت په

ملکرتیا سرته رسوي.

د ولایت جرگی د غړو لپاره د قانون له پلوه مناسب

معاش تهاکل کيږي.

ماده یکصد و دهم - برای تنظیم امور مربوط به اداره محلی قوانین وضع میگردد که در آن اصول مندرج این فصل رعایت میشود.

از جمله اهداف این قوانین تعمیم جرگه ها تا درجه قری و تأمین اشتراک روزافزون آن در اداره محلی میباشد.

ماده یکصد و یازدهم - برای اداره امور شهری بناروالی ها تشکیل

میشود. مجالس بناروالی از طریق انتخابات آزاد عمومی

مستقیم و سری تاسیس میگردد. با رعایت احکام این فصل

امور مربوط به بناروالی ها توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و دوازدهم - وظائف اداره توسط مامورین و سایر کارکنان اداره اجرا میشود.

برای مامورین و سایر کارکنان اداره معاش مناسب

توسط قانون تعیین میگردد.

حقوق و وظائف مامورین و سایر کارکنان اداره توسط

قانون تنظیم میشود.

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده یکصد و سیزدهم - هرگاه بعلت حرب، خطر حرب، اغتشاش و خیم

یا حالت مماثلی که مملکت را با خطر مواجهه سازد حفظ

استقلال و حیات ملی از مجری ایکه در قانون اساسی تعیین

شده نامکن گردد در حالت اضطرار از طرف پادشاه اعلان میشود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از سه ماه دوام نماید برای

تمدید آن موافقت لویه جرگه شرط است.

ماده یکصد و چاردهم - در حالت اضطرار پادشاه میتواند تمام یا

بعضی صلاحیت های شوری را بحکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و پانزدهم - در حالت اضطرار حکومت میتواند بعد از

موافقه ستره محکمه تنفیذ احکام ذیل این قانون اساسی را

توسط فرامین تقنینی معطل سازد یا بران قیودی وضع نماید:

۱/ حکم فقره اول ماده بیست و هشتم

۲/ حکم فقره سوم ماده بیست و نهم

۳/ حکم فقره دوم ماده سیم

۴/ حکم فقره اول ماده سی و دوم

۵/ حکم فقره اول ماده سی و سوم

ماده یکصد و شانزدهم - در حالت اضطرار پادشاه میتواند پایتخت

را به محل دیگری غیر از شهر کابل موقتاً انتقال دهد.

ماده یکصد و هفدهم - هرگاه دوره تقنینیه اولی جرگه یاد وره خدمت

یک قسمت از اعضای مشرانو جرگه در اثناي حالت اضطرار

ختم شود پادشاه میتواند اجرای انتخابات جدید را ملتوی

یوسل و لسمه ماده - دسیمه ایزی اداری دسمون دپاره داسی قوانین

جوړی چی په هغو کښی ددې فصل د حکمونو رعایت کیزی

ددی قوانینو په مقصدونو کښی یو داهم دی چه داقسم جرگی

تر کلیو پورې وغځیزي او په سیمه ایزه اداره کښی ددوې

دورخ په ورځ زیاتیدونکی گډون مطلب پوره شی .

یوسل و یو و لسمه ماده - دښاری چارو د اداری دپاره ښاروالی جوړیزي

د ښاروالیو ټولنی د آزادو - عامو - پټواو سماسوا انتخاباتو

له لارې جوړیزي .

ددی فصل د حکمونو د رعایت سره په ښاروالی پورې

تړلی چارې د قانون له پلوه سمیزي .

یوسل و دو لسمه ماده - اداری وظیفی د اداری مامورینو او نورو

کارکوو نکو په لاس پرځای کیزی

د مامورینو او نورو اداری کارکوو نکو دپاره د قانون

له مخه مناسب معاش ټاکل کیزی .

د مامورینو او نورو اداری کارکوو نکو حقونه او وظیفی

په قانون کښی ښودل کیزی .

نهم فصل

داضطرار حالت

یوسل و دیار لسمه ماده - که چیری د جنگ - د جنگ د خطر

د سختی الی گولی یا بل د غسی حالت له کبله چه مملکت ته

خطر ه را پورته کړی اود خپلواک او ملی ژوند ساتنه په هغه

لار چه دی اساسی قانون ښودلی ده ناممکنه شی نو د باچا

له خوا د اضطرار حالت اعلامیزي

که دا اضطرار حالت له دری میا شتونه او زده شی نو دهغه د چاری

ساتلو د پاره د لوی جرگی مننه شرط ده .

یوسل و خواړ لسمه ماده - دا اضطرار په حالت کښی باچا اختیار لری چه

د شوری ټول یا ځینی واکونه د حکومت په لاس کښی ورکړی .

یوسل و پنځلسمه ماده - د اضطرار په حالت کښی حکومت کولی شی

چه دستری محکمی د موافقی اخستلو نه وروسته د اساسی

قانون د لاندنیو حکمونو چلند د تقنینی فرمانونو له مخه یا

وځنډ وی او یا پری قیدونه ولکوی :

۱ - د اتو یشتمی مادی د لمری فقری حکم .

۲ - دنه ویشتمی مادی د دریمی فقری حکم .

۳ - د دیرشمی مادی د دویمی فقری حکم .

۴ - د دوه دیرشمی مادی د لومړی فقری حکم .

۵ - د درې دیرشمی مادی د لومړی فقری حکم .

یوسل و شپاړسمه ماده - د اضطرار په حالت کښی باچا پایتخت

د کابل د ښار نه بل ځای ته موقتاً لیزدولی شی .

یوسل او و لسمه ماده - که چیری دولسی جرگی تقنینی دوره یا

د مشرانو جرگی د ځینو غړو د خدمت دوره د اضطرار

د حالت په موده کښی ختمه شی باچا کولی شی چه نوی

بگذارد و دوره تقنینیه اولی جرگه یادوره خدمت اعضای

مذکور مشرانو جرگه را تا ختم حالت اضطرار تمدید دهد.

بعد از ختم حالت اضطرار بلافاصله انتخابات اجرا می گردد.

ماده یکصد و هژدهم - در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمیشود.

ماده یکصد و نوزدهم - در ختم حالت اضطرار اقداما تیکه بر اساس ماده یکصد و پانزدهم بعمل آمده بلافاصله از اعتبار ساقط میشود.

اقداماتیکه بر اساس حکم ماده یکصد و چاردهم از طرف

حکومت بعمل آمده در مدت یکماه از تاریخ دائر شدن نخستین

جلسه شوری بعد از ختم حالت اضطرار به شوری ارائه

میشود و در صورتیکه شوری آنرا رد کند از اعتبار ساقط میگردد.

هرگاه در حالت اضطرار حکومتی تشکیل شده باشد که

در اثر تطبیق ماده یکصد و چاردهم رای اعتماد اولی جرگه

را حاصل نکرده باشد موضوع رای اعتماد بر حکومت بلافاصله

بعد از ختم حالت اضطرار در اولی جرگه مورد مباحثه قرار

گرفته راجع به آن تصمیم اتخاذ میشود.

فصل دهم تعدیل

ماده یکصد و بیستم - اصل پیروی از اساسات اسلام - اساس پادشاهی

مشروطه مطابق به احکام این قانون اساسی و ارزش های

مندرج ماده هشتم تعدیل نمیشود.

تعدیل دیگر محتویات قانون اساسی به پیشنهاد مجلس

وزراء یا بایک ثلث از اعضای اولی جرگه یا مشرانو جرگه

مطابق به احکام این فصل صورت میگیرد.

ماده یکصد و بیست و یکم - پیشنهاد تعدیل را لویه جرگه مطالعه میکند

و در صورتیکه اکثریت اعضای آن ضرورت تعدیل را تصویب

کندهیئت از بین اعضاء جهت تهیه طرح تعدیل تعیین مینماید

این هیئت طرح تعدیل را به مشوره مجلس وزراء و ستره

محکمه تهیه نموده به لویه جرگه تقدیم میکند.

هرگاه لویه جرگه با اکثریت اعضاء طرح تعدیل را

تصویب کند طرح به پادشاه تقدیم میشود پادشاه شوری را

منحل ساخته طرح تعدیل را با اطلاع عامه میرساند و تاریخ انتخابات

مجددرا اعلام میکند. انتخابات مجدد در خلال چارماه

از تاریخ انحلال شوری انجام می یابد.

ماده یکصد و بیست و دوم - به تعقیب افتتاح شوری و تشکیل حکومت

پادشاه لویه جرگه را دائر میکند. لویه جرگه طرح تعدیل را

مطالعه کرده متن آنرا قبول یا رد مینماید. تصویب لویه جرگه

درین مورد به اکثریت دو ثلث اعضاء اتخاذ میشود و بعد از

توشیح پادشاه نافذ میگردد.

انتخابات و خندوی او و اولی جرگی تقنینی دوره یا

دمشرانو جرگی دنومور و غرود خدمت دوره د اضطرار

حالت ترپایه او زده کاندی - نوی انتخابات د اضطرار

د حالت په ختم پسې سملاسی اجراء کیږي.

یوسل و اتلسمه ماده - د اضطرار په حالت کېنې اساسی قانون نه تعدیلېږي.

یوسل و نولسمه ماده - د اضطرار د حالت له ختمیدو سره جوخت ټول

هغه اقدامات چه دیوسل و پنځلسمی مادی له مخه شوی وی

له اعتباره پرېوځي. هغه اقدامات چه دیوسل و څوارلسمی

مادی له مخه شوی وی د اضطرار د حالت له ختمیدو

وروسته دشوری دلومړی غونډی له نیتی نه په یوه میاشت

کښی دننه دننه شوری ته وړاندی کیږي او که چیری

شوری هغه ونه منی نوله اعتباره غورځیږي.

که چیری د اضطرار په حالت کېنې داسی یو حکومت

جوړ شوی وی چه دیوسل و څوارلسمی مادی له مخه یی

د اولی جرگی د باور رایه نه وی اخیستی نو د اضطرار

د حالت په ختمیدو پسې سملاسی په حکومت باندی د باور

درائی موضوع په اولی جرگه کېنې د بحث لاندی راځي

او فیصله ورباندی کیږي

لسم فصل تعدیل

یوسل و شلمه ماده - ددی اساسی قانون د حکمونو سره سم د اسلام

د پیروی اصل او د مشروطه باچائی اساس او په اتمه ماده

کښی راغلی ارزښتونه تعدیل کیدلی نه شی.

د اساسی قانون نوری برخی دوزیرانو د ټولنی یا

دولسی جرگی یا مشرانو جرگی د دریمی برخی غړوپه

پیشنهاد ددی فصل د حکمونو سره سم تعدیل کیدی شی.

یوسل و یو ویشتمه ماده - د تعدیل پیشنهاد لویه جرگه گوري او که

چیری دلویی جرگی د غړو اکثریت د تعدیل ضرورت ومنی

نو د خپلو غړو له منځه یوه ډلگی د تعدیل د طرحی تیارولو

دپاره ټاکي - د ډلگی دوزیرانو د ټولنی او ستری محکمی

په سلا طرح جوړوی اولویی جرگی ته ئی وړاندی کوی.

که چیری لویه جرگه د غړو په اکثریت د تعدیل طرح ومنی

نو طرح باچا ته وړاندی کیږي - باچا شوری ما توی

د تعدیل د طرحی نه ټول اولس خبروی او د نویو انتخاباتو

تاریخ اعلانوی - دشوری له ماتیدو نه وروسته د څلورو میاشتو

په موده کېنې دننه دننه نوی انتخابات کیږي.

یوسل و دوه ویشتمه ماده - دشوری په پرانستلو او د حکومت

جوړیدو پسې سم باچا لویه جرگه راغواړي - لویه جرگه

د تعدیل طرح کوړي او متن یی منی او یا ئی نه منی

دلوی جرگی تصویب په دی باب د غړو د دوو برخو په اکثریت

کیږي او د باچا په ښکولو نافذ کیږي.

انتقالی حکمو نه

یوسل و درویشتمه ماده۔ ددی فصل دمحتو یا توله رعایت سره۔

ددی اساسی قانون حکمو نه له هغه تاریخ نه نافذ کیزی چه د باچا

له پلوه ښکوللی او اعلام شی۔

یوسل او څلیر ویشتمه ماده۔ د باچا له پلوه ددی اساسی قانون

دا اعلامید و نه وروسته د ملی شوری او د اعیانو مجلسو نه ښکیدی

کښل کیزی۔

یوسل و پنځه ویشتمه ماده۔ نوې شوری د ۱۳۴۴ هجری شمسی کال

د میزان په دوه ویشتمه ورځ پرانستله کیزی۔

ددی اساسی قانون دا اعلامید او د نوی شوری

د پرانستلو ترمنځ موده دا انتقال دوره کښل کیزی۔

دا انتقال په دوره کښی د شوری وال اختیار حکومت ته

سپارل کیزی۔

هغه تقنینی فرمانونه چه دا انتقال په دوره کښی ددی فصل

په حکمو تو برابرواخی دا ووه او یا یمی مادی د حکم سره سم

شوری ته ښودل کیزی۔

که چیری دا انتقالی دوری په موده کښی یو داسی

حالت پیدا شی چه ددی اساسی قانون د حکمونو سره سم

د لوی جرگی د اړیدل غواړی نو د شوری او اعیانو ښک شوی

مجلسو نه رابلل کیزی او دا ته او یا یمی مادی سره سم لویه جرگه

جوړیژی۔ څرنگه چه د نوموړی حالت د را پیدا کیدو په وخت کښی

لا د ولایاتو جرگی نه دي جوړی شوی نو ځکه لویه جرگه بی

د ولایاتو د جرگو له مشرانو څخه جوړیژی۔

یوسل و شپږ ویشتمه ماده۔ په انتقالی دوره کښی د حکومت په وظایفو

کښی دا چاری شاملی دی:

۱/ چه دا انتخاباتو۔ اساسی تشکیلاتو۔ مطبوعاتو او

د قضائی وال اختیار او تشکیلاتو په باب تقنینی فرمانونه جوړ او

د ښکولو د پاره ئی باچا ته وړاندی کری۔

۲/ چه د سیاسی کوندونو او ولایتی جرگو د قوانینو مسودی

تیاری او هغه شوری ته ئی وړاندی کری چه دا انتقالی دوری

نه وروسته جوړیژی۔

۳/ چه ددی اساسی قانون د حکمونو د عملی کولو د پاره

ضروری اقدامات وکری۔

یوسل و اووه ویشتمه ماده۔ ستره محکمه د ۱۳۴۶ هجری شمسی

کول د میزان په دوه ویشتمه نیټه جوړیژی۔

که چیری دا انتقالی دورې په موده کښی ددی اساسی قانون

د پخلسمی۔ اوولسمی۔ یو ویشتمی۔ دوه ویشتمی او

یوسل و پنځلسمی مادی د عملی کولو ضرورت پېښ شی نو د دغو مادو

حکمو نه د ستری محکمی یا قاضی القضا د کډون نه پرته عملی کیزی۔

ددی اساسی قانون د نافذ کیدو او د ستری محکمی د جوړیدو

ترمنځ موده کښی باچا صلاحیت لری د ستری محکمی د وظیفو

دا جراء د تأمین لپاره ضروری تدبیرونه برابر کری۔

یوسل و اته ویشتمه ماده۔ ټول هغه قوانین چه ددی اساسی قانون

د نافذ کیدو نه مخکې منځ ته راوتلی دی په دی شرط نافذ کښل کیزی

چه ددی اساسی قانون له حکمونو سره تناقض و نه لری او نویو قوانینو

لغو کری نه وی۔

احکام انتقالی

ماده یکصد و بیست و سوم۔ بارعایت محتویات این فصل، احکام این قانون

اساسی از تاریخ توشیح و اعلام از طرف پادشاه نافذ

میگردد۔

ماده یکصد و بیست و چهارم۔ بعد از آنکه پادشاه این قانون اساسی را

اعلام نماید مجلسین شوری ملی و اعیان منحل شناخته میشوند۔

ماده یکصد و بیست و پنجم۔ شوری جدید روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۴

هجری شمسی افتتاح میگردد۔

مدت بین تاریخ اعلام این قانون اساسی و افتتاح شوری

جدید دوره انتقال شمرده میشود۔

در دوره انتقال صلاحیت شوری به حکومت تفویض میگردد۔

فرامین تقنینی ایکه در خلال دوره انتقال بروفق احکام

این فصل صادر میگردد مطابق به احکام ماده هفتاد و هفتم

به شوری ارائه میشود۔

اگر در اثنای دوره انتقال یکی از حالاتی ظهور نماید

که بر طبق احکام این قانون اساسی وجود لویه جرگه را ایجاب

میکند مجلسین منحل شده شوری ملی و اعیان دعوت گردیده

لویه جرگه بر طبق ماده هفتاد و هشتم دایر میشود

چون در مرقع ظهور یکی از حالات مذکور هنوز جرگه

های ولایات بوجود نیامده لویه جرگه بدون وجود روسای

جرگه های ولایات تشکیل میگردد۔

ماده یکصد و بیست و ششم۔ در دوره انتقال از جماعه وظائف

حکومت است که:

۱- فرامین تقنینی مربوط به انتخابات تشکیلات، اساسی،

مطبوعات و تشکیلات و صلاحیت قضائی را ترتیب نموده

به پادشاه جهت توشیح تقدیم کند۔

۲- مسوده قوانین مربوط به احزاب سیاسی و جرگه های

ولایات را تهیه نموده به شوری ایکه بعد از ختم دوره انتقال

دائر میگردد، تقدیم کند۔

۳- تدابیر لازم را جهت آماده ساختن زمینه برای

تطبیق احکام این قانون اساسی اتخاذ نماید۔

ماده یکصد و بیست و هفتم۔ ستره محکمه روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۶

هجری شمسی تشکیل میگردد۔

هرگاه در اثنای دوره انتقالی به تطبیق مواد پانزدهم-

هفدهم- نوزدهم- بیست و یکم- بیست و دوم و یکصد و پانزدهم

این قانون اساسی ضرورت بیفتد احکام مواد مذکور بدون

شمول ستره محکمه یا قاضی القضا تطبیق میگردد۔

در مدت بین تاریخ نفاذ این قانون اساسی و تشکیل ستره

محکمه پادشاه صلاحیت دارد بمنظور تأمین اجرای وظائف

ستره محکمه تدابیر لازم اتخاذ نماید۔

ماده یکصد و بیست و هشتم۔ قوانینیکه قبل از تاریخ نفاذ این قانون

اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده میشود که مناقض

احکام این قانون اساسی نبوده و قوانین جدید آنرا لغاء

نکرده باشد۔ (دپوهنی مطبعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library